

SOTFØNIA



ØSTENSJØVANNETS VENNER
Nr. 19 - våren 2000 - årgang 11



Foto: Jørn Areklett Omre



Bladet sendes gratis til alle ØVV's hovedmedlemmer. Løssalg kr 30,-.

Sothønaredaksjonen

I redaksjonen:

Marianne Østbye, Finn A. Gulbrandsen, Arne Nettum, Alf Skjeseth, Paul Fekjær

Annonseansvarlig: **Jan Christensen**

Omslagsfoto: **Jørn Areklett Omre**

Forsidelogo: **Anne Durban**

Layout:: **Marianne Østbye**

Brev til redaksjonen og annonsebestilling sendes: **Sothøna, Postboks 77 - Oppsal, 0619 Oslo** eller send elektronisk post til **sothona@yahoo.no**

Foreningens styre

Leder:

Amund Kveim tlf. 22 27 43 86

Nestleder:

Finn A. Gulbrandsen tlf. 22 27 28 10

Sekretær:

Tiril Andersen. tlf. 22 26 86 39

Styremedlemmer:

Ragnhild Magnussen, Johan Mollatt, Eirik Werner, Paul Fekjær

Varamedlemmer:

Hanne Blesvik, Solveig Olafsen, Trond Strømdahl, Odd Frode Ulbrandt

Kontaktpersoner arbeidsgrupper:

Slåttenggruppa:

Johan Mollatt
tlf. 22 27 39 93

Standgruppa:

Odd Frode Ulbrandt
tlf. 22 26 94 29

Overvåkningsgruppa:

Finn Gulbrandsen og Werner Alvestad

Post til styret:

Østensjøvannets Venner
Postboks 77 - Oppsal
0619 Oslo

Postgironr: **0801.273.1826**

Bankgironr. **6062.05.12861**

Medlemspriser 2000:

Hovedmedlem:	kr 75,-
Husstandsmedlem:	kr 10,-
Foreninger o.l.:	kr 300,- (minimum)
Firmaer o.l.:	kr 600,- (minimum)

Betales til foreningens post- eller bankgiro.

Ved faunakriminalitet, syke og/eller skadede fugler ring:

Norsk Ornitologisk Forenings Fuglevakt:
23 03 09 53

Byfuglenes interessegruppes Fuglehjelp i
Oslo 944 29 910 eller 911 65 789

ØVV's fuglevakt Werner Alvestad:
22 27 91 55

Forurensning:

Vannverkets telefonvakt/døgnvakt:
Ved uregelmessigheter, oljeutslipp, osv.
tlf. **23 33 69 50**

*Vi takker våre annonsører for støtte
til utgivelse av dette bladet.*

**Sothøna blir trykket på Svanemerket
papir hos Nordberg Aksidenstrykkeri AS**



Kjære Venner

Finn Gulbrandsen har valgt å frasi seg ledervervet i Østensjøvannets Venner, men fortsetter heldigvis i styret som nestleder. Han har i alle år vært foreningens ansikt utad og har utført et arbeid for vår sak som er uten sidestykke. Vi benytter også denne anledningen til å takke for dette. Det nye styret, med undertegnede i spissen, vil søke å videreføre det arbeid som foreningen har drevet med fornyet styrke.

Oppgavene står fremdeles i kø, den nye verneplanen for området er enda ikke vedtatt, og vi opplever fremdeles at det kommer forslag om utbygging i planområdet. Likevel kan vi peke på mange positive trekk, restaureringen på Abildsø gård, fornyelse av terskelen mellom Bogerudmyra og vannet, samt at det bærer mot fjerning av master og luftledninger i kraftgaten langs vannet.

En stor og aktiv medlemsmasse er en absolutt forutsetning for vårt arbeid og vår gjennomslagskraft. Uten å kunne vise til en aktiv opinion i området ville det ikke vært mulig å påvirke sentrale offentlige beslutningstagere til å imøtekomme våre interesser. Vi vil derfor oppfordre alle medlemmer til å bidra til at vi får flere medlemmer, og vi trenger fortsatt hjelp til utførelsen av en rekke oppgaver. Vi ønsker større kontakt med våre medlemmer og oppfordrer alle til å ta kontakt med oss pr. brev, telefon eller e-post. Send oss ris og ros, fortell oss hva vi bør gjøre og hva du kan gjøre for oss.

Vi vil avslutningsvis opplyse om at vi vil ha et større utendørs arrangement på Østensjø gård den 27. august, og ser frem til å møte mange av dere der.

Med ønske om en fin vår og sommer,

Amund Kveim

Isfugl ved Østensjøvannet på World Birdwatch Day (3.10.1999)

av Terje Bøhler



Hvert år arrangeres World Birdwatch i regi av BirdLife International. Dette legges normalt til første helgen i oktober. Norsk Ornitologisk Forening markerer dette på forskjellige måter. I år arrangerte vi en fellestur med Østensjøvannets Venner ved Østensjøvannet. Hensikten med World Birdwatch er blant annet å skape interesse blandt publikum omkring foreningen, fugler og fuglevern.

På denne dagen ble en isfugl observert ved vannet. Alle turdeltagerne fikk anledning til å studere denne usedvanlig vakre og sjeldne fuglen på nært hold. Den satt som på utstilling i ca. 5 minutter slik at alle kunne observere den i ro og mak. En flott opplevelse for oss fugleinteresserte! Dette var den første observasjon av isfugl ved Østensjøvannet.

I Norge forekommer isfuglen kun sporadisk, og her når den sin nordgrense for sitt utbredelsesområde. Den hekker nok ikke årlig hos oss. Til og med 1990 er kun 12 hekkefunn gjort (Norsk Fugleatlas - 1994). De fleste observasjoner gjøres i vinterhalvåret.

Hilsen

Terje Bøhler



Norsk Ornitologisk Forening
Ring dersom du ønsker mer informasjon om foreningen.

*Bildet viser en isfugl som ble ringmerket på Fornebu.
Foto: Morten Bergan (Norsk Ornitologisk Forening)*

Kjellaug og Reidar Simonsen



Vi som sogner til dette distriktet er privilegerte. Vi har i vår nærhet en kulturperle som ikke mange andre har. Midt i området mellom Lambertseter, Manglerud, Bøler og Bogerud ligger Østensjøvannet. Det er vakkert og fredelig, selv om biltrafikken går like i nærheten. Det ser ikke ut til at fuglene lar seg forstyrre, verken av bilene eller av alle oss som daglig vandrer rundt på den fine turveien.

Vi har i mange år - nesten ukentlig - gått rundt vannet med kikkert og fulgt med på fuglelivet. Nesten hver gang vi går der, så ser vi noe spesielt. Det kan være en sjelden gjest - for eksempel en gråhegre eller en lomvi, men det er like hyggelig å se på de «faste gjestene», som grågås, kanadagås og alle stokkendene.

Det er også spennende å følge med på års-syklusen. Tidlig om fåren, så snart isen er gått, er det yrende fullt av fugler, og da kan det hende vi ser en og annen gjest på gjennomreise. Det kan være svaner, krikkan, snadderand, stripegås, laksender og andre. Plutselig en dag er luften full av hettemåker som skriker og skråler. I våres så vi en stor flokk storspover i lav høyde sirkle omkring før den dro nordøstover.

Senere, når eggleggingen begynner, blir det litt mer stille. Så blir det spennende, etter noen uker, når vi får se de første ungekullene. I år så vi en sothøne først, med ni små, men da lurte vi på om det var en barnehage. Å passe på og mate ni stykker er nok litt av en jobb.

Vegetasjonen rundt vannet er frodig og mangfoldig. Ikke alt er like vakkert, men av og til kan man få øye på noen riktig nydelige blomster. Har noen lagt merke til tistelen når den er på sitt beste?

I årenes løp har det blitt hundrevis av fotos, både av fugler og vegetasjon. Å ta seg tid til å se på små detaljer i vekstene, gir oss en fin avstressende følelse. Nærbilder av små insekter på blomster - særlig tistelblomstene - eller på de meget små leppeblomstene - Gulldå - er en opplevelse i seg selv.

Vi møtte en mann for et par år siden, en som kom hit som flyktning rett etter krigen, ca. 50 år siden. Han sa at «han fikk slik fred i hodet sitt» - i grunnen en meget god beskrivelse av hva Østensjøvannet gir.

En stor takk og heder til styret i Østensjøvannets Venner som har stått på for å bevare området som den naturperlen det er.

Kjellaug og Reidar Simonsen

Red.anm. Kjellaug og Reidar skriver at de ikke har noe bilde av seg ved vannet (det er så mye annet som fanger blikket), så dette bildet er fra fjorårets ferie på Azorene.

Kulturlandskapet og kulturminner rundt Østensjøvannet

v/ Finn Gulbrandsen



Foto: Paul Fekjær

Kulturlandskapet omkring Østensjøvannet er meget rikt og variert. Det er gjort flere funn av steinøkser fra eldre og yngre steinalder som viser at det kan ha vært en bosetning her for over 4000 år siden. Steinøkser fra bronsealder, vevlodd av kleber og spydspiss av jern fra vikingtiden er også funn en kan nevne.

I Eikelunden, på Tallberget, Bakkehavn og Østensjø gård er det tilsammen rundt 13 gravhauger.

Gården er nevnt i middelalderkilder. Det er gjort en rekke funn her fra eldre og yngre steinalder.

Området kan være ryddet allerede i yngre steinalder. (Byantikvaren 99). Forøvrig er gården nevnt i middelalderkilder.

Søndre Østensjø er byens best bevarte empiretun. Bygningene er fra første halvdel av 1800-

tallet. Bygningene på Nordre Østensjø er fra siste halvdel av 1800-tallet i sveitserstil.

Fredningssak vedrørende gårdsanlegg og åkrene er igangsatt etter kulturminneloven.

Hovedhuset på Abildsø er et av byens flotteste i Louis Seize-stil. Rester etter et hageanlegg fra 1700-tallet finnes også rundt bygningen. Det nevnte og den dyrkede marken er fredet etter kulturminneloven. Gården Abildsø er også nevnt i middelalderkilder.

JØLSTAD
BEGRAVELSESBYRÅ

Oslo B. Jølstad AS

Abildsø

Enebakkveien 287

Døgnvakt: 22 29 38 00

Fra den helt enkle - til den mer påkostede gravferd



Manglerud Skole

En god venn av Østensjøvannet!

Skolen vår har et enestående utemiljø, dvs. en stor skolegård/skolehage, et idrettsanlegg til fri benyttelse, Rognerud- og Tallbergskogen rett utenfor klasserommet, og ikke minst Østensjøvannet et steinkast unna. Med disse omgivelsene er det vel bare naturlig at skolens profil inn i det neste årtusenet blir natur, miljø og trivsel.

Skolen har laget en prosjektplan for perioden 1999-2002 der det blant annet legges opp til en mer systematisk bruk av utemiljøet. Eksempler på tiltak som kan **knyttes til Østensjøvannet** er:

- Gjennomføring av en tverrfaglig temauke om vann for alle elevene (vår 2000)
- Arrangere ekskursjoner og natursti-opplegg ved vannet (1999-2002)
- Observasjoner av fugler og insekter ved vannet (1999-2002)
- Observasjoner av blomster på Slåttenga (2000-2002)
- Hjelpe til med opprydding og vedlikehold av Slåttenga (2001-2002)
- Jogge/gå rundt vannet (1999-2002)
- Gjennomføring av vannprøver (2001?)
- Etterutdanning for lærere innenfor natur og miljø (2000-2002)

Skolen ønsker et tett samarbeid med Østensjøvannets Venner om en del av de ovennevnte tiltak. Kanskje skolene i området kan rullere på å lage en barneside i Sothøna? Ekeberg-elevene kom med flotte bidrag i forrige nummer! Vi oppfordrer dessuten alle naboskolene til å bli medlemmer i Østensjøvannets Venner. Østensjøvannet er gull verdt for mange skoleelever. Østensjøvannets Venner gjør en strålende innsats for å bevare denne skatten. Takk!

Anders Jensen



Fornøyde 7.klassinger etter harde arbeidsdager med lavvo-bygging. Lavvoen står i skolehagen, og vil bli en viktig samlingsplass for elevene når de har uteskole.

Østensjøvannets Venner ønsker å rette en stor takk til alle bladets støtteannonsører!

BØLER APOTEK Mandag–Fredag 09.00–17.00 Lørdag 09.00–14.00 Bøler Senter, Bølerlia 2–4, 0691 Oslo – Tlf. 22 26 44 95	Manglerud Bilsenter A/S DAG OG NATT Tlf. 22 26 19 92 Postboks 15 Manglerud 0612 OSLO  HELEVEIEN	 STATOIL Service Bøler DEKK, Service, Oljeskift Bølerlia 1, 0691 Oslo Tlf. 22 26 32 32
OPPSAL APOTEK Mandag–Fredag 09.00–17.00 Lørdag 09.00–14.00 Haakon Tvetters vei 94, 0686 Oslo – Tlf. 23 12 68 80	LAMBERTSETER FOTO Tlf. 22 28 05 03 LAMBERTSETER SENTER	NARVESEN Lambertseter T-bane st. 1150 Oslo TIPPING, RIKSTOTO stort utvalg i LESESTOFF og KIOSKVARER
 STATOIL <i>Statoil Service Abildsø</i> Storkiosk • Dagligvare Lambertsetervn.70, 1187 Oslo • Tlf: 22 28 22 90	WRIGLEY Scandinavia AS	
SPORTSHUSET Mandag–Fredag 10.00–20.00 - Lørdag 10.00–17.00 Ryensvingen 9 – Tlf. 22 67 10 55	Korketrekker'n a/s Norges eldste spesialforretning i øl og vinråstoffer/utstyr GODE RÅD ER GRATIS! Kirkevn. 50, Tlf.: 22 60 21 28 Manglerud Senter, Tlf.: 22 26 08 00  	
 ELEKTRIKER Autorisert El-entreprenør <i>tjenesten as</i> Lambertseter senter – Tlf. 22 74 58 58 – Mob. tlf. 90 12 90 30	 T.M. Bergersen A.S. Keramiske fliser Butikk/utstilling Åpningstider: Man-Fre: 08-17 • Tor: 08 - 19 • Lør: 10-14 Enebakkveien 123, Pb. 18 Simensbråten, 1107 Oslo. Tlf: 22 19 29 00	
 Hans Furu Løvsetfaret 118, 1188 Oslo Tlf. 22 29 65 66 • Fax. 22 29 91 67 • Mobil: 94 34 12 18	 STATOIL Service Østensjø Låvevn. 70 – Tlf. 22 26 33 35	
✕ OPPSAL STORKIOSK ✕  TIPPESENTER  Åpent alle dager: 09–22 Vi har bank-terminal!	 MITSUBISHI <i>– din partner i bil</i> Mitsubishi Motor Forum ABILDSØ Enebakkveien 309 - Tlf. 23 03 20 00 - Fax. 23 03 20 01	
ERTIK EEG & CO. A.S Aut. installasjonsfirma Manglerud	BERGERSEN VANN og VARME a.s. Autorisert rørleggermester Smedbergveien 5, 1187 Oslo, tlf. 22 29 47 36 fax: 22 28 63 99, org. nr: 946106232 	

Takk for meg!

På årsmøtet den 16. mars trakk Finn Gulbrandsen seg tilbake fra ledervervet i foreningen. Finn ble overrakt Sothøneprisen for sin innsats for foreningen. Her kommer et bilde av Finn og Amund Kveim, som ble valgt til ny leder, og noen ord fra Finn:

Østensjøområdet er unikt. Det er ikke ukjent for foreningens medlemmer det enorme biologiske mangfoldet vi finner innenfor dette lille arealet på ca. 1,8 kvadratkilometer. Insektsundersøkelsen som avdekket over 1700 arter understreket dette. Vi vet også at området rommer mange kulturminner. Det burde være en selvfølge at Norge og Oslo kommune skulle ta vare på dette klenodiet av et natur/kulturområde midt inne i bebyggelsen. Men en selvfølge har det slett ikke vært. Uten vår innsats ville flere byggeprosjekt vært en realitet nær Østensjøvannet og grunnlaget for et så stort biologisk mangfold, ville vært historie.

Saken har vært og er utrolig fascinerende å arbeide med. Her finnes forurensnings-, klassisk naturvern- og kulturminnevernproblematikk. Vi får håpe at både politikere og byråkrater nå forstår verdien av å ha Østensjøvannet med omkringliggende herligheter midt i byen. I og med at «CESAR» og «The water academy» nå har etablert seg på Abildsø gård, er området et utstillingsvindu for norsk klassisk miljøvernpolitikk. Dette gir grunn til optimisme.

Samtidig vet vi at Østensjø og Abildsø gård rehabiliteres. Derved er to viktige kulturminner under kontroll. Viktig arbeid som gjenstår er å få til et godt samarbeid mellom alle gode krefter rundt vannet slik at drift og dyrking skjer i pakt med naturen og ikke på en slik måte at det biologiske mangfoldet forringes.

Det er betryggende å vite at saken er i de beste hender hos vår nye leder, Amund Kveim. Han vil helt sikkert gjøre en meget god jobb for foreningen. Lykke til, Amund!



Til slutt vil jeg takke alle som har vært med i styrene i ØVV gjennom årene. Innsatsen har vært god, og vi har oppnådd mange resultater i tråd med vedtektene. Det har vært utrolig lærerikt å være leder for Østensjøvannets Venner.

Finn Gulbrandsen

16.5.2000

Redaksjonen har nettopp fått den triste nyhet at Arne Nettum er død. Minneord kommer i neste nummer av bladet.

Verdensproblemer og millionsatsing på Abildsø gård

Et naturskjønt nærmiljø skal stimulere diplomati om internasjonale ressursproblemer. Denne kombinasjonen er under utprøving på Abildsø gård, der 10 millioner kroner settes inn for oppkjøp og rehabilitering.

Livet har de siste åra vendt tilbake til ærverdige og forfalne Abildsø gård. Uten særlig oppstuss har gårdens hovedbygg i 12. time blitt reddet fra full ødeleggelse, takket være et ambisiøst prosjekt i regi av stiftelsen CESAR.

Og mens livet i Østensjøbyen går sin vante gang, har diplomater og eksperter på forvaltning av vannressurser allerede tatt gården i bruk til internasjonale forhandlinger. CESAR-direktør Asgeir Føyen røper overfor Sothøna at de første



utsendinger på høyt politisk nivå har deltatt i møter på gården. Mer konkret vil han ikke være, da slike prosesser krever diskresjon og lav profil for å føre fram.

-Her drømte vi om bydelskro med øl og middagsmater, men gården skal bli luksusbygg for fiff og diplomater, het det i visa om gården i Abildsø-revyen «Lopper i blodet» sist vinter, og dette var ingen dårlig beskrivelse.

Billigsalg

Stiftelsen CESAR kjøpte Abildsø gård for 1.9 millioner kroner av Selvaagbygg etter at det ble klart at det ikke blir noen boligbygging på eiendommen; ubetydelig dyrere enn prisen for rekkehus langs Østensjøvannet. Som del av billigsalget påtar CESAR seg ansvar for å forvalte eiendommen.

Til gjengjeld vil det koste anslagsvis 8 millioner å gjennomføre en enorm restaurering, som ikke blir billigere av at den gjøres i nært samarbeid med antikvariske myndigheter.

-Til nå er rundt 5 millioner brukt, og for øyeblikket er arbeidet stanset fordi det ikke er flere penger, forteller Føyen til Sothøna i begynnelsen av november. Hovedbygningen er satt i stand utvendig, og to mindre sidebygninger er helrenovert og tatt i bruk som kontorer og møterom. Innvending restaurering står igjen, det samme gjelder stort sett uthusene.

Hva er CESAR?

Folk flest har et noe svevende forhold til stiftelsen CESAR, som har som bevisst strategi å ligge lavt i offentligheten.

-CESAR er en uavhengig stiftelse med formål å løse eller forebygge konflikter knyttet til forvaltning av naturressurser. I praksis dreier hoveddelen av virksomheten seg om internasjonale vannressurser; mye i Midtøsten, og også i Afrika og Øst-Europa. Det gjelder både elver, sjøer og grunnvann, sier Føyen.

CESAR ble stiftet i 1993, samme år som de første Oslo-avtalene ble inngått om fredsprosessen i Midtøsten. Og dette er fortsatt de norske vann-diplomatenes viktigste arbeidsområde.

CESAR samarbeider med og blir i stor grad finansiert av myndighetene, blant annet Universitetet, men har også prosjektfinansiering fra så vel næringslivet som av FN. Det er i dag 12 ansatte, fordelt mellom forskere og administrasjon, og det pågår utveksling av fagfolk med internasjonale miljøer.

Vann er en såkalt strategisk ressurs, og der vann er mangelvare er dette et av de store politiske problemområder. For å finne minnelige løsninger mellom land som deler på knappe vannressurser, for eksempel når en livgivende elv

renner gjennom flere land, kreves diplomatisk kløkt, tillit i alle leirer, fagekspertise og arbeidsro.

-CESAR har opparbeidet en slik tillit. Vi kan ferdes i ulike leirer og kan bidra til å bringe ulike parter sammen ved forhandlingsbordet. Abildsø gård er et utmerket sted for slike kontakter. Her ligger vi nær byen, men likevel uforstyrret og i naturskjønne omgivelser, sier Føyen.

Lokal innsats

Han regner med å drive mer aktiv informasjon utad om virksomhetene ved gården når arbeidet er kommet lenger. Blant annet har Østensjøvannets Venner hele tida vært en nær samar-

beidspartner, og Føyen trekker fram det sterke lokale engasjement som har vært for berging av Abildsø gård.

-Vi holder blant annet på med et opplegg for skolene, som har vist stor interesse for det vi holder på med.

Kan gården, når den blir ferdig innvendig, bli en konkurrent til Abildsø Folkets Hus og liknende etableringer som offentlig tilgjengelig møte- og festlokale?

-Det tør jeg ikke love, men vi vil gjøre vårt for å få et nærmere forhold til lokalmiljøet, sier Føyen.

Alf Skjeseth

Minnadagen 2000



Søndag den 19. mars feiret vi igjen at Minna Wetlesen startet Norges første husmorskole på Abildsø i 1865.

I år, som tidligere år, stilte foreningen med gratisk kaker, boller, kaffe, te og saft til glede for turgåere ved Østensjøvannet. I tillegg var det stand med informasjon og artikler fra foreningen - og mulighet til å melde seg inn.

Det er alltid koselig å ta seg en tur til vannet den dagen vi feirer Minna. Det er så mange smil å se! Årets tur var intet unntak i så måte. Bildene taler klart.

Bildet ovenfor viser hvordan det så ut for det meste av de 2 timene foreningen stod ved sydenden av vannet. Bildet til høyre viser at noen har glede av å lese informasjon, mens andre har aller mest glede av en god bolle og litt saft.



Plantelivet i perspektiv

av Jan Wesenberg

Østensjøvannet er en av landets mest besøkte plantelokaliteter gjennom over hundre år. Vannet ble tidlig anerkjent som en av landets viktigste næringsrike innsjøer. Vannet hadde da en meget artsrik og variert vann- og sumpvegetasjon, med mange sjeldne arter med liten utbredelse i landet. De fleste arter knyttet til næringsrike innsjøer vokste på den tiden her, og flere av dem hadde sine bastioner ved nettopp Østensjøvannet.

I tida som har gått er det skjedd store endringer i omgivelsene. Det har vokst opp tett bebyggelse på alle kanter, og det Akerlandskapet som en gang måtte ha virket grenseløst og overhodet ikke vakte noen oppsikt, er i dag for en stor del redusert til en sone langs vannet – det skjøtselsplanområdet som i dag omgir vannet. Verdien av dette nære omlandet til vannet har derfor økt sterkt etter hvert som resten av kulturlandskapet i Aker for en stor del har forsvunnet. Spesielt Nordre Abildsø gård og området rundt er en perle og står etter dette fram som en svært viktig lokalitet for arter fra det gamle kulturlandskapet, antakelig en av de viktigste som er igjen i Oslo. Det er svært gledelig at dette området nå ser ut til å være sikret en god og stabil skjøtsel.

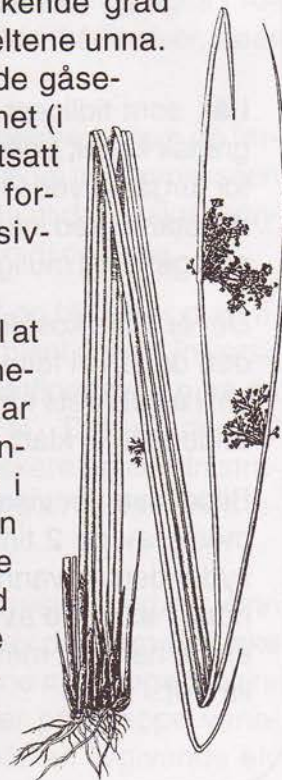
Også utenom denne «superlokaliteten» er kulturlandskapet i Østensjødalen viktig, med bl.a. svært rike forekomster av uvanlige arter som mattestarr, krusfrø og storengkall.

Selve vannet har de siste hundre år gjennomgått en kraftig negativ utvikling. Den stadig økte gjødslingen av vannet fra husholdningskloakk opp igjenom århundret har ført til en utarming av floraen, men i utgangspunktet skjedde det først og fremst på bekostning av vanligere arter – arter som er typiske for mindre næringsrike våtmarker, og arter typiske for torvmyr. Østensjøvannet ble noe mindre artsrikt

enn det var i utgangspunktet, men på den annen side ble det en mer og mer typisk næringsrik innsjø. En rekke mindre heldige tiltak på 1970-tallet (anlegging av turveier og plener kloss opp i vannet, kanalgraving rundt hele sørenden og slått av vannvegetasjonen) gjorde at vannet ble fratatt mye av sin selvrensingsevne og denne utviklingen skjøt fart, men nå med uheldige konsekvenser også for mange av de artene som er typiske for næringsrike innsjøer. Fra og med midten av 1970-tallet ser vi en gradvis utarming av spesielt vannfloraen (langskudds- og flytebladplanter), men også av sumpvegetasjonen (sivbeltene) rundt vannet. I vannet overtok planktonalgene livsrommet etter vannplantene, og rundt breddene brøt ugrasvegetasjon i økende grad fram og presset sivbeltene unna.

De store oversomrende gåsebestandene langs vannet (i senere år fremfor alt utsatt grågås) har bidratt til å forverre situasjonen for sivvegetasjonen.

Det paradoksale er likevel at vannets status som en meget viktig plantelokalitet har holdt seg, vannet er på ingen måte mindre viktig i dag enn tidligere. Årsaken er at mye av den samme utviklingen har skjedd med de fleste næringsrike våtmarker i Norge – Østensjøvannet skiller seg på ingen måte ut. En



god del steder står det enda verre til. Samtidig har dessuten det totale antallet slike lokaliteter gått ned. Vi har rett og slett så få slike innsjøer, og Østensjøvannet var så bra i utgangspunktet, at det fortsatt er en av landets viktigste næringsrike innsjøer. Det representerer en viktig lokalitet for flere uvanlige arter, slik som stautstarr, dvergmaure, kalmusrot og nikkebrønsle. Enda mer gledelig er at både overgjødning og parkifisering er trender som lar seg snu, selv om det tar tid: våtmarker lar seg restaurere, og kan bli like gode som før – noe som dessverre ikke gjelder for alle andre naturtyper. Vi har foreløpig få erfaringer med våtmarksrestaurering i Norge, men i andre land er slike tiltak gjennomført med stort hell.

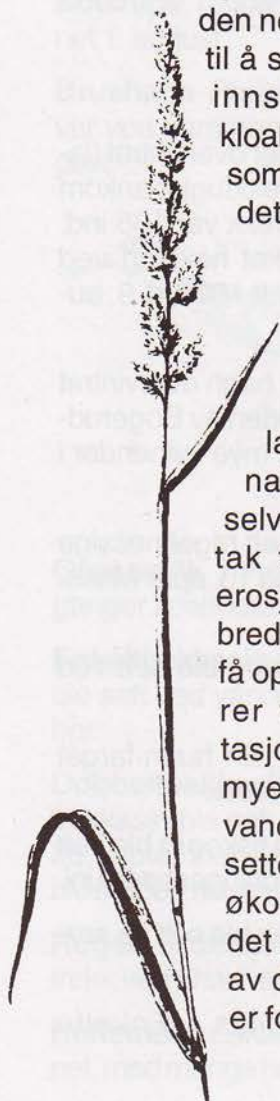
Og vi ser nå klare tegn på at den negative utviklinga ser ut til å snu. Det er gjort en stor innsats med å forbedre kloakknettet rundt vannet, og som en førstehjelp overføres det friskt vann fra Ljanselv-

vassdraget. De siste par årene viser vannvegetasjonen tegn til å begynne å ta seg opp igjen. Det er igjen funnet bestander av langskuddsplanter både i kanalene på Bogerudmyra og i selve vannet. Det planlegges tiltak for å få reparert de mest erosjonsutsatte strekningene av bredden, flytte turveien innover og få opp igjen sivvegetasjonen. Klarer vi å få tilbake vannvegetasjonen og brede sivbelter, er mye gjort. Arter vil komme til å vandre inn igjen, eller vil kunne settes ut igjen og slå seg til. Bare økosystemet friskner til igjen, er det altså håp også for en rekke av de artene som for øyeblikket er forsvunnet fra området.

Våtmarker er dynamiske systemer og hele tiden i endring. En vurdering vil derfor aldri kunne være endelig. Det siste tiåret har spesielt tre områder av våtmarka skilt seg ut som særlig verdifulle for plantelivet: Bogerudmyra med Klopptjern og våtmarka både på Abildsø-sida og på Østensjø-sida midtveis på vannet, dvs. nord for kanalene og sør for de smalere partiene langs Østensjøveien og Tallberget. Bogerudmyra er det største og mest varierte området.

Her finnes de to viktigste rødlistete planteartene i området: vasstelg og kjempestarr. Klopptjern er en virkelig liten perle av et tjern med rent vann, i dag riktignok utilgjengelig på grunn av kanalene. Bortsett fra Klopptjern er Abildsø-våtmarka den delen av breddene langs vannet som har beholdt mest av sitt opprinnelige preg. Her finnes det fortsatt en del myrmoser, altså arter som er svært følsomme overfor gjødning. Det er den store bredden av våtmarka som gjør at slike arter klarer seg. Østensjø-våtmarka er noe mer ensartet og påvirket av gjødning. Men her finner vi de største takrøskogene ved vannet.

Utover våtmarka er de største verdiene for plantelivet knyttet til kulturlandskapet rundt Nordre Abildsø, tørrbergene mellom Oppsal gård og Østensjøveien og edelløvs-kogsområdene i Kjerkeskauen og videre langs Østensjø terrasse. Og som alltid med slike små områder er de lite verdt uten å inngå i en helhet: det er eksistensen av hele det sammenhengende området vi i dag kaller skjøtselsplanområdet som gjør at naturverdiene ved Østensjøvannet, hver av dem knyttet til et lite område, har noen framtid.



Fugler observert ved Østensjøvannet i Oslo 1998.

Av Paul Shimmings

Totalt ble det observert 124 fuglearter ved Østensjøvannet i 1998.

En stor takk til alle som har bidratt med opplysninger om fugllivet ved vannet i 1998. Mange ildsjeler har hjulpet med de regelmessige fugltellinger i området samt tilfeldige registreringer. De som har sendt inn observasjoner er: Oddvar Amundsen, Svein Dale, Knut Eie, Finn A. Gulbrandsen, Jørn R. Gustad, Ketil Knudsen og Trude Starholm, samt undertegnede. Tilsammen ble det gjennomført godt over 250 registreringsdager i området!

Topppdykker *Podiceps cristatus* Den første ble sett ved vannet 13. april. Det ble registrert 43 ind. 3. mai. Flere par hekket, høyeste antall i hekkese-song var 36 voksne og 29 unger. Et seint kull med 4 unger klekket ut i første uke i august.

Gråhegre *Ardea cinerea* Sett flere ganger mai til oktober, med 4 ind. 15. oktober.

Sangsvane *Cygnus cygnus* 2 voksne sett 23. og 26. oktober.

Grågås *Anser anser* Minst en grågås overvintret. Etter mytesesongen begynner fugler fra Oslofjorden å beite ved vannet, og det ble sett 14 grågås familier 5. august. Det største antall ved vannet var 495 ind. 9. oktober.

Kortnebbgås *Anser brachyrhynchus* En kortnebbgås ble observert både 2. og 4. juni.

Sædgås *Anser fabilis* En voksen (av underarten *fabilis*) ble sett ved vannet 9. og 15. oktober.

Snøgås *Anser caerulescens* 1-6 ind. sett regelmessige ved vannet fra april til august, bl.a. 6. ind. 15. juni.

Kanadagås *Branta canadensis* Sett hele året, og tallrik i sommerhalvåret. 172 ind. 14. juni. 16 par forsøkt å hekke ved vannet, derav 6 par lyktes å få fram unger.

Hvitkinngås *Branta leucopsis* Første ind. ble observert 17. mars. Høyeste antall var 284 ind. 23. oktober., derav 227 voksne og 57 juveniler fordelt i 29 familier. I tillegg til fugler ringmerket i Oslo-området ble det sett en ring fra hhv. Stockholm og Nederland.

Gåsehybrider En del gåsehybrider ble sett flere ganger i året. De fleste ble bestemt som hybrider mellom Kanada- og grågås, men det kan ikke utelukkes at det var minst en Kanada- x snøgås, samt en Kanada- x stripegås.

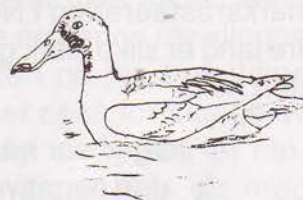
Stokkand *Anas platyrhynchos* Tallrik fugl i området. Høyeste vintertellingen var 509 ind. 13. januar., og på sommerstid 669 ind. 9. august.

Brunnakke *Anas penelope* Enkelte ind. ble observert i området april-oktober, med maks. 7 ind. 4. oktober. En leukistisk hann ble sett 12. -26. oktober.

Krikkand *Anas crecca* Enkelte fugler sett hele året (med untatt av januar). Mest tallrik i august, maks. 31. ind. 9. august.

Knekkand *Anas querquedula* En hunn ble sett ved nydammen i nordenden 25. juli. I tillegg er det en (ubekreftet) melding av 2 ind. sett ved vannet i tidlig sommer.

Skjeand *Anas clyptea* Sett på både vår- og høsttrekk. 2 ind. 17. mai var det eneste vårfunn. Inntil 11 ind. i dammen ved nordenden i første halvdel av august, og en hunn samme sted 21. september.



Toppand *Aythya fuligula* 2 hanner overvintret (januar - midten av mars). Første trekkfugler ankom tidlig april. Maks. antall på vårtrekk var 135 ind. 3.5. Minst 3 par hadde vellykket hekking ved Østensjøvannet i året. Det ble sett 162 ind. 9. august derav minst 8 årsunger.

Kvinand *Bucephala clangula* 1 hann overvintret i sørenden av vannet og nordenden av Bogerudmyra januar - mars. Det ble sett mye kvinender i trekketidene, bl.a. 100 ind. 19. april.

Laksand *Mergus merganser* Sett regelmessige april-november. Første 10 ind. sett 13. april. Maks. antall 25. ind. 17. april.

Siland *Mergus serrator* En siland ble sett ved nordenden av vannet 19. april.

Lappfiskand *Mergus albellus* En hunn-farget lappfiskand ble observert 23. oktober.

Fiskeørn *Pandion haliaetus* En fiskeørn ble sett på jakt over vannet ved flere anledninger april-juni.

Musvåk *Buteo buteo* En musvåk ble sett på sørtrekk over området 15. oktober.

Hønehauk *Accipiter gentilis* Enkelte hønehauker ble sett hele året.

Spurvehauk *Accipiter nisus* Enkelte spurvehauker ble sett hele året.

Sivhøne *Gallinula chloropus* Vanlig hekkefugl ved vannet, men vanskelig å telle nøyaktig. Høyeste antall som ble observert på en dag var 20. ind. 4. oktober.

Sothøne *Fulica atra* Flere par hekket ved vannet, minst 5 par var vellykket (antakelig flere familier en dette hekker i området). Høyeste antall notert var 63. ind. 21. september.

Vannrikse *Rallus aquaticus* 1 ind. ble hørt ved vannet 14. mai.

Tjeld *Haematopus ostralegus* En tjeld var på gressplen ved brua i sørenden 8. juli.

Dvergsnipe *Calidris minutus* En dvergsnipe ble både hørt og sett over nordenden av vannet 8. september.

Storspove *Numenius arquata* Enkelte ind. ble sett i området 19. april og 3. mai.

Gluttsnipe *Tringa nebularia* 1-2 ind. ble sett på vårtrekk (mai) samt på høsten (august).

Sotsnipe *Tringa erythropus* 1 ind. fløy over vannet 1. august.

Brushane *Philomachus pugnax* En brushane var ved dammen i nordenden av vannet 12. august.



Strandsnipe *Actitis hypoleucos* Sett i området april – september. Maks. antall var 9 ind. 13. august.

Skogsnipe *Tringa ochropus* 4 ind. ble sett 15. april og 3. mai, og 2 ind. 25. juli.

Grønnstilk *Tringa glareola* 1 ind. ble sett flere ganger i perioden 1. – 5. august.

Enkeltebekkasin *Gallinago gallinago* Noen få ind. ble sett ved vannet, med maks. 3 ind. 20. oktober.

Dobbeltbekkasin *Gallinago media* En dobbeltbekkasin ble sett ved brua i sørenden av vannet 28. september. Det var seint på kvelden og fuglen ble studert nøye under gatebelysning!

Rugde *Scolopax rusticola* En ble sett på rugdetrekk ved Østensjø gård den 1. mai.

Hettemåke *Larus ridibundus* Tallrik fugl ved vannet, med mange hekkende par. Høyeste antall som

ble registrert var 3500 ind. både 17. og 27. april. Det ble ikke foretatt tellinger av antall hekkende par i 1998.

Dvergmåke *Larus minutus* To dvergmåker ble sett ved vannet 29. mai.

Fiskemåke *Larus canus* Vanlig fugl i området. 120 ind. ble registrert 9. august.

Gråmåke *Larus argentatus* Vanlig fugl ved vannet. En uvanlige høye antall ble notert 6. januar., da det ble telt 590 ind. på isen, og i tillegg 5150 ind. i lufta!

Svarbak *Larus marinus* Fåtalig fugl i området hele året. Maks. antall i 1998 var 6 ind. (6. januar og 27. februar).

Sildemåke *Larus fuscus* Sommergjest. Maks. antall var 28 ind. 13. april.

Makrellterne *Sterna hirundo* En del makrellterne søker næring ved vannet, antakelig fugler som hekker i Oslofjorden. Sett ofte i perioden mai – august. 50 ind. 23. mai var høyeste telling i året.

Rødnebbterne *Sterna paradisaea* En ung rødnebbterne ble sett 31. august.

Svarterne *Chlidonias niger* En ung svarterne ble sett i august (datoen mangler).

Ringdue *Columba palumbus* Sommergjest, iblant i større flokker. 120 ind. ble sett på åkrene ved Abildsø gård 18. september.

Skogdue *Columba oenas* En skogdue ble sett ved Abildsø gård 10. september.

Bydue *Columba livia* Vanlig fugl i området hele året, med inntil 200 ind. talt enkelte dager.

Tyrkerdue *Streptopelia decaocto* En tyrkerdue ble sett i området 25. juli.

Tårnseiler *Apus apus* Tårnseiler ble ofte sett på jakt etter insekter i område. Høyeste telling var ca. 800 ind. 5. august.

Grønnspekk *Picus viridis* Flere observasjoner av ett individ i området i perioden januar – oktober.

Svartspekk *Dryocopus martius* En svartspekk ble sett ved Bogerudmyra 18. januar.

Flaggspekk *Dendrocopus major* Ett flaggspekk par hadde reir ved Tallbergåsen og vellykket hekking ble konstatert (minst en unge). Ellers ble arten sett av og til i området på høsten.

Dvergspett *Dendrocopus minor* En dvergspett ble sett og hørt i området rundt Bogerudmyra ved flere anledninger i perioden 7. – 10. september.

Sanglerke *Alauda arvensis* Fåttallig fugl i området. Den første sanglerke ble hørt ved Østensjø gård 23. februar.

Heiplierke *Anthus pratensis* Sett i perioden april – oktober. 620 ind. ble notert i området 3. mai.

Trepiplerke *Anthus trivialis* 1 ind. ble sett 26. april og 3 ind. 3 mai.



Linerle *Motacilla alba* Vanlig fugl sommerstid. 180 ind. 24. april var det høyeste antall som ble notert. En hann av underarten yarrelli (svartryggerle) ble sett på fotballbanen

på vestsiden av vannet 13. april.

Vintererle *Motacilla cinerea* Sett i perioden primo april – medio september, med maks. 4 ind. 7. april.

Gulerele *Motacilla flava* Bare to rapporter av gulerle i 1998 tyder på underrapportering av arten. 2 ind. 30. april og 16. ind. 3. mai.

Låvesvale *Hirundo rustica* Arten ble ofte sett over vannet på insektjakt. Høyeste antall var 350 ind. 13 august. Den 25. august ble 200 ind. sett derav mange som rastet ved vannet. Kommer låvesvale til å etablere en overmattingsplass ved vannet i framtiden?



Taksvale *Delichon urbica* Arten ble ofte sett over vannet på insektjakt. Høyeste antall registrert var 100 ind. 13. august.

Sandsvale *Riparia riparia* Sett på insektjakt over vannet, men ikke i så høye antall som de øvrige svaleartene. Maks. antall var 20 ind. 4. juni.

Sidensvans *Bombus garrulus* Uregelmessig vintergjest. De største flokker som ble notert ved vannet var en flokk med 20 ind 13. mars og 33 ind. 23. november.

Gjerdsmett *Troglodytes troglodytes* Maks. antall som ble registrert i 1998 var 9 ind. 9. august. Minst 2 ind. overvintret første halvdel av året.

Jernspurv *Prunella modularis* Fåttallig fugl ved vannet, 1-2 ind. registrert i perioden april – oktober.

Nattergal *Luscinia luscinia* En nattergal ble hørt (og sett) ved nordenden av vannet 2. august.

Blåstrupe *Luscinia svecica* En blåstrupe hunn ble sett ved nordenden av vannet 2. august., og en hann ved Abildsø gård 18. september.

Rødstrupe *Erithacus rubecula* Høyeste antall som ble registrert var 23. ind. 9. august. Ett ind. overvintret i hagen på Østensjø gård i januar og februar.

Buskskvett *Saxicola rubetra* Sett ved vannet april og september (maks. 2 ind.).

Steinskvett *Oenanthe oenanthe* Sett ved vannet i mai og september. Maks. antall var 16 ind. 15. septembeer.

Svarttrost *Turdus merula* Sett ofte i området, bl.a. minst en hann som overvintret.

Gråtrost *Turdus pilaris* Vanlig fugl i området, særlig på trekk. Det ble registrert flokker av 2000+ ind. flere datoer i september og oktober.

Rødvingetrost *Turdus iliacus* Hekker i området. Høyeste antall 300+ ind. 12. oktober.

Duetrost *Turdus viscivorus* En duetrost ble observert 19. april.

Måltrost *Turdus philomelos* Enkelte individer ble sett i området, maks. antall 7 ind. 4. oktober.

Sivsanger *Acrocephalus schoenobaenus* Den eneste observasjon av sivsanger ble gjort 24. mai da en ble hørt syngende.

Rørsanger *Acrocephalus scirpaceus* Hekker i området, med cirka 15 par i 1998. Ett seint kull med 4 nettopp flygedyktige unger ble notert på østsiden av vannet 13. august.

Myrsanger *Acrocephalus palustris* En myrsanger ble både hørt og sett ved østsiden av vannet i perioden 14. – 18. juni. Den klart å herme låter til minst 10 europeiske- samt en god del afrikanske arter.

Gulsanger *Hippolais icterina* Enkelte gulsangere ble notert i området 5. juni og 25. juli.



Møller *Sylvia curruca* Enkelte møller ble sett i området mai – juli, bl.a. 2 ind. 17. mai.

Tornsanger *Sylvia communis* 7 ind. ble notert 9. august. Ellers ble enkelte individer (mest hanner) sett i perioden medio mai – medio august.

Hagesanger *Sylvia borin* Sommergjest. Høyeste antall var 14 ind. 2. juni.

Munk *Sylvia atricapilla* Sommergjest. Høyeste antall var 11 ind. 17. mai.

Gransanger *Phylloscopus collybita* Sett og hørt i perioden april – oktober. Av interesse var en flokk (!) med 18 ind. i takrørskogen ved nordenden av vannet 19. april.

Boksanger *Phylloscopus sibilatrix* Ett ind. ble sett i området 7. juni.

Løvsanger *Phylloscopus trochilus* Sommergjest. Hele 98 ind. ble registrert i området 9. august.

Fuglekonge *Regulus regulus* Fåttallig fugl. Maks. 10 ind ved Tallbergåsen 23. september.

Gråfluesnapper *Muscicapa striata* Ett ind. ble sett både 26. mai og 7. juni.

Svarthvit fluesnapper *Ficedula hypoleuca* Sommergjest. Hekket i fuglekasser i området.

Blåmeis *Parus caeruleus* Vanlig fugl i området. Maks. antall 65 ind. 15. oktober.

Kjøttmeis *Parus major* Vanlig fugl som også hekker i området. 50 ind. 25. februar var det høyeste antall registrert i 1998.

Løvmeis *Parus palustris* En løvmeis ble sett ved Bølerbekken 8. februar.

Granmeis *Parus montanus* Sett ofte i området, i lite antall.

Svartmeis *Parus ater* Enkelte svartmeis ble registrert i området, men aldri mer en 2 ind. samtidig.

Stjertmeis *Aegithalos caudatus* 2 stjertmeis ble sett ved Bogerudmyra 9. oktober.

Spettmeis *Sitta europaea* Sett hele året. Ett par med 2 flygedyktige unger ble sett ved Østensjø gård 7. juni.

Trekryper *Certhia familiaris* Høyeste antall trekryper notert i 1998 var minst 10 ind. ved Tallbergåsen 10. september.

Tornskate *Lanius collurio* Tornskate ble sett ved flere anledninger i 1998: en hann 4. juni; en hunn med 2 ungfugler 2. august; og en hunn eller ungfugl 13. august.

Stær *Sturnus vulgaris* Vanlig og tallrik fugl særlig på høsten. 4000 ind. overnattet i takrørskogen i sørenden 25. juli.

Skjære *Pica pica* Vanlig fugl i området. Det ble foretatt registreringer av fugler ved overnattingsplasser ved vannet vinterstid, med ett maks. antall av 620 ind. 4. januar (595 ved østsiden av Østensjøvannet pluss 25 ved Bogerudmyra).

Notteskrike *Garrulus glandarius* Arten ble sett en gang i januar, men ellers ved flere anledninger i september og oktober med inntil 5 ind.

Nottekråke *Nucifraga caryocatactes* Inntil 3 ind. i området juli – oktober.

Kaie *Corvus monedula* Regelmessig fugl i området. 159 ind. ble sett over vannet 4. januar, derav ca. 70 som rastet i noen minutter ved Østensjø gård.

Kråke *Corvus corone* Sett hele året. 400 ind. som fløy i retning nordøst ble observert 4. januar (sammen med kaieflokken).

Pilfink *Passer montanus* Vanlig fugl i området. Maks. antall 120 ind. 21. september.



Gråspurv *Passer domesticus* Fåttallig fugl hele året. Maks 3 ind. i juni.

Rosenfink *Carpodacus erythrinus* En rosenfink hann sang ved østsiden av vannet 6. juli.

Bokfink *Fringilla coelebs* Hekker i området.

Bjørkefink *Fringilla montifringilla* Sett i liten antall i området. Høyeste antall var en flokk med 45 ind. 29. april.

Grankorsnebb *Loxia curvirostra* 1 ind. 9. august og 8 ind. 4. oktober.

Dompap *Pyrrhula pyrrhula* Sett i vinterhalvåret i området. Maks. 19 ind. 8. februar.

Kjernebiter *Coccothraustes coccothraustes* 3 kjernebiter ble sett i området 8. februar og 1 ind. 27. februar.

Grønnfink *Carduelis chloris* Sett hele året. Maks. 250 ind. 3. desember.

Grønnsisik *Carduelis spinus* Sett hele året, særlig vinterstid. Maks. 160 ind. 15. oktober.

Stillits *Carduelis carduelis* Maks. 73 ind. 13. januar. Dette er det høyeste antall stillits registrert ved vannet noensinne.

Gråsisik *Carduelis flammea* Vanlig i vinterhalvåret, bl.a. en flokk med 300+ ind. ved Abildsø gård 9. januar.

Tornirisk *Carduelis cannabina* Uvanlig fugl i området. 13 ind. 21. september og 2 ind. 4. oktober.

Snøspurv *Plectrophenax nivalis* 7 ind. på trekk over vannet 15. april.

Sivspurv *Emberiza schoeniclus* Vanlig hekkefugl i området. 190 ind. ble notert på nordtrekk under tellingen den 3. mai.

Gulspurv *Emberiza citrinella* Fåttallig fugl hele året. Maks. 11 ind. 13. januar.

Lappspurv *Calcarius lapponicus* 1 hunn lappspurv ble sett i en flokk med sivspurv 21. april.

Nye undersøkelsesrapporter

Foreningen har fått følgende fire rapporter :

1. Vannkvalitetsovervåking i Østensjøvann 1999. Vurdering av beitetrykk på planteplankton.

Øivind Løvstad, Limno-Consult. Tvetenveien 152, 0671 Oslo Trond Stabell, Tellus Ferskvannsundersøkelser, Postboks 113, 2858 Kapp

Oppdragsgiver : Oslo vann- og avløpsetat (OVA)

«Prøver av dyreplankton og planteplankton ble tatt gjennom hele vekstsesongen i Østensjøvannet i 1999. Hensikten med undersøkelsen var å vurdere dyreplanktonets beitetrykk på planteplanktonet. På våren og forsommeren ble planteplanktonet holdt under en viss kontroll, men i løpet av sommeren utviklet det seg en meget stor forekomst av blågrønnalger. Beitetrykket på disse var svært begrenset, noe som resulterte i at biomasseforholdet mellom planteplankton og dyreplankton i denne perioden var meget høyt. Både vannkvalitet og økologisk tilstand i innsjøen ble i denne perioden vurdert som meget dårlig.»

Konklusjon : «Problemet med manglende beitekontroll på planktonalger i Østensjøvannet var særlig utpreget midt på sommeren under en oppblomstring av blågrønnalgen *Anabaena spiroides*. Denne algen er lite beitbar, noe som gir seg utslag i at den etter hvert oppnår meget høy biomasse og fullstendig dominans i planktonalgesamfunnet. I denne perioden er dyreplanktonet dominert av små former; ciliater og hjuldyr. Disse spiser hovedsaklig små alger, og sannsynligvis i svært liten grad *Anabaena*. Deres tilstedeværelse medfører derfor ikke tap av betydning for denne algen. Tvert imot kan beitingen på små alger, som potensielt kunne være konkurrenter til *Anabaena*, være fordelaktig for sistnevnte. Denne beitingen medfører at konkurrenter fjernes, og en frigivelse av næringssalter som var bundet opp i disse algene. Dette er næringssalter som *Anabaena* i neste omgang kan utnytte.

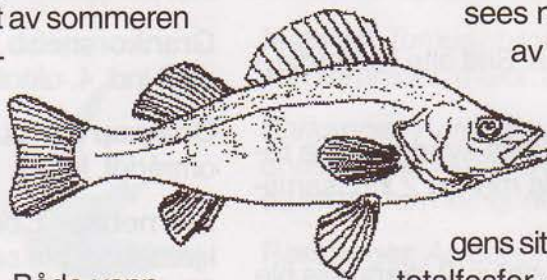
Det bør være et mål å hindre tilførsel av næringsalter til Østensjøvannet i en slik grad at den voldsomme oppbyggingen av lite beitebare alger om sommeren unngås.»

2. Betydningen av gjennomstrømning for vannkvaliteten i Østensjøvann -en teoretisk vurdering.

NIVA Rapport LNR 4184-2000 Norsk institutt for vannforskning. Postboks 173 Kjelsås, 0411 Oslo. Tlf: 22 18 51 00 - Tom Andersen.

Oppdragsgiver : Oslo Kommune, Vann- og Avløpsetaten, avd. Avløp og Miljø. Helene Gabestad.

Sammendrag. «Omfattende investeringer i utbedringer av avløpsnett i Østensjøvannets nedbørfelt har gitt betydelige reduksjoner i tilførslene av plantenæringsstoffer, uten at det kan sees noen signifikant forbedring av vannkvaliteten i selve innsjøen. Østensjøvann er fremdeles en av landets mest eutrofierte innsjøer. Det karakteristiske ved dagens situasjon i Østensjøvann er at totalfosfor øker dramatisk gjennom



sommersesongen, mest sannsynlig på grunn av en selvforsterkende prosess hvor øking i algemengde gir økt pH, som gir økt utlekking av fosfor fra sedimentene, som igjen gir økt algemengde, osv. Slik sett er totalfosfor i Østensjøvannet vel så mye en funksjon av algemengde som at algemengden er en funksjon av totalfosfor. Modellsimuleringer med forskjellig fosforbelastning og konstant vannføring illustrerer en betydelig bufferevne i forholdet mellom klorofyll og totalfosfor. En 50% reduksjon av fosforbelastningen i forhold til dagens nivå ser ut til å gi <10% reduksjon i algemengde, mens en ytterligere reduksjon ned til 30% av dagens nivå synes nødvendig for å oppnå vesentlig bedring i vannkvaliteten. Den samme typen bufferfenomener synes å gjøre seg gjeldende i enda større grad i forhold til gjennomstrømning. Simuleringer med konstant fosforbelastning og varierende gjennomstrømning indikerer at en bør forvente merkbare reduksjoner i totalfosfor, men kun ubetydelige endringer i algemengde med økende vannmengde fra Nøkle vann. Noe overraskende indikerer simuleringene at økt gjennomstrømning kan ha større negativ effekt på dyreplanktonet enn på planteplanktonet - først og fremst

fordi planteplankton typisk har vesentlig høyere maksimal vekstrate enn dyreplankton. En noe redusert maksimumsverdi i algemengde ledsages derfor av en forlenget periode med algeblomstring, som til sammen medfører en påfallende liten endring i sesongmiddelverdien av klorofyll som funksjon av gjennomstrømning.»

(Vi må her være oppmerksom på at virkningen på Bogerudmyra/Klopptjern her ikke har vært gjenstand for vurdering. A.K.)

3. Vasspest (*Elodea canadensis*) i Østensjøvann. Status 1999

NIVA Rapport LNR 4128-99 - Marit Mjelde

Oppdragsgiver: Oslo Kommune, Vann- og Avløps-etaten, avd. Avløp og Miljø

Sammendrag: «Vannvegetasjonen i Østensjøvann ble undersøkt i september 1999. Formålet var i første omgang å registrere utbredelsen av vasspest.

Vasspest var den dominerende vannplanten i Østensjøvann. I den sørlige delen dannet den store bestander i dybdeområdet 0.5-1.2 m, med opptil 1 m lange skudd. I nordre del var bestandene noe mer spredt og skuddene kortere. Stort sett fantes bare undervannsbestander, bortsett fra i et par kanaler på østsida som hadde mindre overflatematter. Vannvegetasjonen forøvrig var artsfattig og hadde liten utbredelse. I nordre del var stor deler av sedimentet (på ca. 0.5-1.5 m dyp) dekket av grønnalgen *Hydrodictyon reticulatum* (håmettsalge); en svært sjelden art her i landet, som tidligere bare er registrert i Frognerdammen i Oslo. Denne algen er en problemalge andre steder i verden.

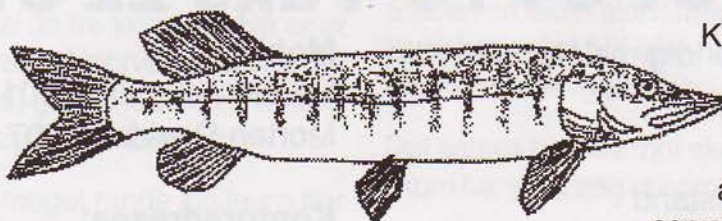
Antall arter i vannvegetasjonen er redusert med 60% i forhold til i 1964, og dekningen av flytebladsvegetasjon i sørlige del er redusert fra over 50% dekning til 0. Undervannsvegetasjonen ser imidlertid ut til å ha omtrent samme utbredelse som på 60-70-tallet, men er nå fullstendig dominert av vasspest.

Det ser ut til å være store svingninger i vasspestbestanden i Østensjøvann. Det er behov for å få klarlagt hva dette skyldes og hvilken betydning det har for innsjøen. Utviklingen av *Hydrodictyon* i innsjøen bør følges nøye.»

4. Gytesuksess hos fisk i Østensjøvannet, Oslo kommune. Forsøk på observasjon av rogn og yngel ved overflateobservasjon sesongen 1999.

Laboratorium for ferskvannsøkologi og innlandsfiske (LFI) Zoologisk Museum Universitetet i Oslo
Notat nr. 4 - 1999 - Åge Braband

«I 1998 ble det utarbeidet en rapport av Laboratorium for ferskvannsøkologi og innlandsfiske (LFI) ved Zoologisk museum, om de fiskeribiologiske forholdene i Østensjøvannet i Oslo kommune. Rapporten konkluderer med at fisketettheten var lavere og at artssamfunnet var annerledes enn det som skulle forventes ut fra innsjøens næringsstatus og de fiskeartene som faktisk er tilstede. Det antydes en eller annen dødelighetsfaktor som resulterer i lav tetthet, og oksygenmangel og/eller algegifter kan være slike faktorer.»



Konklusjon «Det ble fastslått at abbor hadde vellykket gyting våren 1999, og at de omfattende observasjoner som ble gjort av årsunger av abbor 26. Juni viser vellykket klekking og overlevelse de første leveuker. Lav tetthet av voksen fisk gir lav kannibalisme, og innsjøens generelle næringsstatus tilsier meget gode næringsforhold. Dette kan tilsammen gi svært store årsklasse inntil eventuelt en eller annen dødelighetsfaktor inntreffer.

Det ble 26. Juni ikke gjort observasjoner av mort. Med kjennskap til habitatvalg hos årsunger av mort, er det vanligvis lett å observere disse i perioden like etter klekking og gjennom første sommer. Det er vanskelig å angi årsak til at årsunger av mort ikke ble observert, men bestanden av gytefisk må være meget lav, så lav at mengden årsunger ikke observeres.

Observasjon av årsunger av gjedde angir vellykket gyting, klekking og overlevelse ihvertfall fram til 25. Juni.

Samlet gir observasjonene de samme tendenser som de gitt i rapport (Braband 1999), med vellykket reproduksjon hos abbor og gjedde, og en merkelig lav bestand av mort.»

HÅNDVERKSBYGG AS

Tømrmester og Entreprenørforretning

MESTERHUS

Ryensvingen 9

0680 Oslo

Tlf 22 57 84 60

**NYBYGG - TILBYGG
REHABILITERING**



Malermester Harald Askautrud A/S

Tlf. 22 57 84 70 Faks 22 57 84 65

- ★ Inn- og utvendig malerarbeid
- ★ Tapetsering
- ★ Gulvbelegg
- ★ Konsulentbistand

Mobil

Harald Askautrud 901 13 570

Morten Davidsen 907 48 101

Kontoradresse:

Ryensvingen 9, 0680 OSLO



Malermester MLF



– fagkunnskap gir trygghet.



*Din merke- og medalje-
leverandør i nærmiljøet*

BARRA AS
Etabl. 1923
Industri- og reklamemerking

Harry Fetts vei 2, postboks 130 Bryn, 0611 Oslo
E-post: post@barra.no Internett: <http://www.barra.no>
Tlf.: 22 27 74 00 • Fax: 22 27 12 55



Aluminiumklorid 25%
Middel mot sterk svette i armhulen

Vortemiddel 10 ml

Neglelakkfjerner

Scott-Mathiesens

•• hudvann ••
mot kviser

Fremstilt og pakket av:
A/S DEN NORSKE ETERFABRIKK, Oslo

Den Norske Eterfabrikk jubilerer

I forrige nummer av "Sothøna" avsluttet vi en artikkelserie om Eterfabrikken skrevet av Ingun Jahren, stifteren Frans Holsts barnebarn.

Den 2. februar er det 100 år siden A/S Den norske Æterfabrik ble stiftet. Ut fra den tids produksjonsmetoder var det viktig at fabrikkens lå i god avstand fra bebyggelse på grunn av eksplosjonsfaren. Relativt kort avstand til jernbane, vei og vann måtte det også være.

Åsen øst for Bogerudmyra og Østensjøvannet ble valgt. Bryn jernbanestasjon, Østensjøveien og Bølerbekken tilfredstilte de tre kravene. Nå er et sekel gått siden de første aksjonærer startet det hele. Denne ærverdige, gamle fabrikkens er fortsatt den eneste i sitt slag i Nord-Europa.

I anledning bedriftens meget runde jubileum har "Sothøna" tatt en liten prat med administrerende direktør Kim Wedum.

Han forteller at bedriften nå satser på tre virksomhetsområder.

Farma-avdelingen produserer både egne legemidler, og legemidler for andre legemiddelselskaper. De lager også en rekke produkter, mange hudrelaterte, på oppdrag fra Norges Apotekerforening. Nye investeringer i moderne produksjonsutstyr er foretatt. Bedriften er optimistisk med tanke på vekst og fortjeneste.

Det andre virksomhetsområde er innen grafisk virksomhet. På 1960-tallet hadde bedriften utviklet et produkt til grafisk bransje. Produktet fikk navnet Grafoplast Emalje. Dette dannet grunnlaget for fabrikkens øvrige produkter til grafisk bransje. Et samarbeid med Kodak kom i gang i begynnelsen av 1990-årene. Fremkallervæske, fikservæske og renservæsker er produkter bedriften arbeider med. De er også forhandlere av forbruksvarer som film, trykkplater osv. Computer to Plate utstyr til avisstrykkerier er et annet produktområde bedriften satser på.



Eter- og kjemikalieproduksjon er det tredje virksomhetsområdet.

Wedum forteller at det er 17 ansatte ved bedriften som sørger for produksjon og nødvendig kontorarbeid. Disse sørger for omsetning på rundt 23 millioner kroner.

I 1996/99 var det en modernisering av bedriften. Staben arbeider aktivt med nye produkter. Fabrikkens kapasitet blir ikke fullt utnyttet, så mulighetene for vekst ligger der.

Det satses bevisst mot eksportmarkedet der Baltikum har pekt seg ut som særdeles interessant.

Den "gamle" Eterfabrikken har vist seg å være levedyktig. Her unnfanges nye idéer, man er blitt mer og mer internasjonalt orientert. Wedum har tatt godt vare på gamle tradisjoner. Samtidig er han og medarbeiderne åpne for nye idéer og utvikler større og større kontaktflate. Til tross for at det kun er rundt 20 eterfabrikker i global sammenheng, er konkurransen knallhard.

Bedriften har greidd å ta vare på de gamle bygningene i den grad det har vært mulig. De benyttes den dag i dag og utgjør en viktig del av kulturen. Heldigvis har vi med en meget miljøbevisst bedrift å gjøre. Det er ingen form for forurensning fra Eterfabrikken i dag!

Den praktfulle utsikten over Østensjøvannet fra fabrikkens har kanskje inspirert miljøbevisstheten.

Bedriften ønsker å vokse innenfor de muligheter som beliggenheten gir. De er opptatt av friområdene og forholdet til naboene.

"Sothøna" takker administrerende direktør for samtalen og gratulerer Den norske Eterfabrikk med jubiléet.

Insektene ved Østensjøvannet

Lars Ove Hansen, Zoologisk museum, Universitetet i Oslo

For snart seks år sida tok Østensjøvannets venner kontakt med Morten Falck og meg for å vurdere mulighetene for å gjennomføre en insektundersøkelse ved vannet. Prosjektet ble planlagt og de første innsamlingene ble igangsatt allerede i 1995. Hensikten med undersøkelsen var å se nærmere på de tilgrensende områdene til vannet. Vi visste allerede endel om insektene i vannet, men lite forelå av opplysninger om hva som var knyttet til områdene rundt.

Insektene teller 15 ganger så mange arter som av fisk, amfibier, krypdyr, fugl og pattedyr til sammen. Sannsynligvis har vi mer enn 23 000 arter her til lands, men langt fra alle disse er idag bekreftet. Insektene inntar nøkkelposisjoner i de aller fleste økosystemer, men er allikevel urovekkende lite fokusert på i naturforvaltningen. De blir derfor nesten alltid en salderingspost i forhold til mer «populære» grupper som fugl, pattedyr og planter. I de tilfellene det gis midler, er dette langt fra tilstrekkelig til å gjennomføre en faglig god undersøkelse. Insektundersøkelsene blir derfor stort sett tilfeldige og overfladiske. Når Østensjøvannets Venner igangsetter en slik undersøkelse ved vannet, er dette meget prisverdig og faktisk nasjonalt sett unikt.

Entomologer begynte tidlig å interessere seg for Østensjøvannet. Hans Kiær, som senere ble konservator i Tromsø, skriver i sin dagbok fra 1888 at han vandret opp til vannet for å samle insekter. Det artige her er at disse insektene er fortsatt bevart i samlingene ved Zoologisk museum i Oslo. Bergmester Thomas Münster forelsket seg særlig i vannet og begynte sine innsamlinger av biller i slutten av 1800-tallet. En rekke funn av Münster fra Østensjøvannet finnes i den entomologiske litteraturen. Andreas Strand var arvtageren til Münster på billefronten. Endel funn fra området er også publisert av ham. En rekke andre entomologer har vært innom vannet med årene. Likevel finnes ingen grundige insektundersøkelser fra Østensjøvannet der også tilgrensende områder inkluderes. Dette tross for at vannet hyppig er benyttet i pedagogisk øyemed av Oslos læreanstalter, ikke minst Universitetet i Oslo.



Oppsiktsvekkende resultater

For mange organismegrupper er det tilstrekkelig med forholdvis enkel metodikk for innsamling av data. Dessverre er det ikke slik for insekter. Hvis man skal få med seg et representativt utvalg av artene innen et område, må man benytte flere forskjellige felletyper. Den enkleste er insekthåven. Insektsamleren med håv er det vitset mye om, men likevel er dette et særdeles effektivt redskap. I dette prosjektet ble det benyttet flere andre felletyper. En meget effektiv felle er malaise-teltet, som er en slags telt-felle der insektene flyr mot en midtvegg og etterhvert havner i ei flaske med konserveringsvæske. Flere av leserne har sikkert sett disse underlige teltene stå plassert på forskjellige lokaliteter rundt vannet, blant annet på Slåttenga. Andre felletyper som ble benyttet var fallfeller for å fange opp bakkelevende insekter, lysfeller for å samle nattaktive arter, og vindusfeller for å samle vedborende insekter. I tillegg ble det også tatt inn plantemateriale til klekking. Viktig er det også å la en slik undersøkelse gå over lengre tid, gjerne fra tidlig vår til sein høst. De første insektene begynner svermingen allerede før snøen er borte, mens de siste, som f.eks. frostmålerne, våger seg ikke ut før etter at det har vært noen frostnetter. De aller fleste artene har sin sverming i sommermånedene, eller tidlig høst. Mange arter svinger også i antall fra år til år. Det er derfor en fordel å la en slik undersøkelse gå over flere år.

Siden Østensjøvannet har hatt besøk av mange entomologer gjennom tidene, har aktuell litteratur, der disse samlerne omtaler sine funn, også blitt gjennomgått. De første publikasjoner som omhandler arter fra området kom for mer enn hundre år siden. Bestemmelsesarbeidet er også en tidkrevende prosess. For mange grupper har vi måttet sende ut materiale til andre eksperter. En stor del av materialet er artsbestemt av norske eksperter, men noe ble også sendt utenlands. Mange av ekspertene er ofte overarbeidet og har lite tid til overs til nettopp slikt arbeide. Resultatene kan derfor ofte vente på seg. Et stort materiale er ikke bestemt opp ennå. Nylig ble en stor mengde små parasittiske veps, sannsynligvis flere tusen individer, sendt til eksperter i Ungarn. Her kan vi kanskje vente oss spennende resultater med tida.

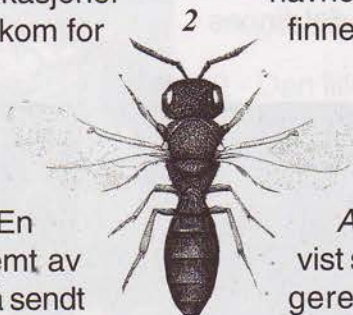
Resultatene så langt er særdeles oppsiktsvekkende. Vi har registrert over 1700 arter fra området. 25 av artene er nye for landet, og fire av disse er ikke tidligere registrert før i Norden. Når vi melder slike arter nye for landet, så tror mange at det dreier seg om nyinnvandrere til Norge, men det er kun tilfelle for et fåtall av artene. De aller fleste har allerede hatt en fartstid på flere tusen år her til lands. Hvorfor entomologer ikke har oppdaget dem før, skyldes både at det er for få entomologer i forhold til antall insekter, og at mange av artene lever særdeles bortgjemt og er derfor vanskelige å finne.

Ubeskrevne arter

Gjennom tidene er det beskrevet fire arter nye for vitenskapen fra området. Disse artene hadde ikke noe latinsk navn da de ble funnet. Vi sier at de var ubeskrevne. Man hører ofte om innsamling fra tropene, der mange arter som innsamles ikke tidligere er kjent for vitenskapen. Men også her hjemme viser det seg at vi har ukjente arter rundt oss. Prosessen videre for å beskrive en art er at en spesialist på insektgruppa tar for seg individet eller individene og sammenligner med nærstående arter. Deretter gir han det et latinsk navn, og beskriver så arten i en artikkel i et vitenskapelig tidsskrift, gjerne illustrert med figurer og kanskje også et fotografi. Individet som blir benyttet i beskrivelsen kalles holotype, og skal etter internasjonale regler plasseres på et museum.

På slutten av 1800-tallet fant Thomas Münster en liten kortvingebille som til da var ukjent. Denne ble beskrevet for akkurat 100 år siden og fikk navnet *Omalium muensteri*, oppkalt etter finneren. Den er meget sjelden og knyttet til vannkanter. I 1958 beskrev billeeksperten Andreas Strand en annen kortvingebille, også fra Østensjøvannet. Denne fikk navnet *Acrotona convergens*. Senere har det vist seg at denne siste arten er noe vanligere og mer utbredt enn den første.

Holotypen til den førstnevnte er idag deponert ved et museum i Wien, mens den andre står på Zoologisk museum i Oslo, der forøvrig Norges største insektsamling befinner seg. I vår undersøkelse ble det samlet inn en mengde små parasittiske veps. Det viser seg at vi har flere tusen forskjellige slike snyltende veps i Norge og som vi vet veldig lite om. Felles for dem er at de snylter på andre insekter. Vi skal være glad for at disse finnes, fordi de holder mange skadeinsekter i sjakk. To ukjente vepsearter ble funnet i denne undersøkelsen og de ble beskrevet i 1998. Den ene fikk navnet *Telenomus ilione* og er ikke kjent fra andre steder i verden. Den andre, som ble gitt navnet *Synopeas bohemani*, er også kjent fra Sørumsund, Arendal og Bamble. Denne ble faktisk samlet av Hans Kiær i 1888. I dagboka si for dette året skriver Kiær at han vanderet opp fra Kastellet hvor han bodde og opp til «Østensiø». Han samlet forholdsvis mange insekter på denne turen. Ved vannet samlet han så denne lille vepsen. Denne har så stått bortgjemt på Zoologisk museum, inntil jeg kom over materialet i forbindelse med denne undersøkelsen. Vepsen ble sendt til Peter Buhl ved Zoologisk museum i København, som så beskrev arten. Disse vepsene er også deponert ved Zoologisk museum i Oslo.



Bevaring av kulturlandskapet

De fleste insekter lever som voksne av pollen eller nektar. Dette henter de fra blomster og disse insektene er derfor avhengig av at det finnes blomsterenger i nærheten. Også mange av artene som utvikler seg nede i vannet lever av nektar og pollen som voksne. Ved at vannet har såpass store kantsoner og enger med blomster kan således være en av hovedårsakene til at området huser såpass mange arter. Her trives også en rekke rovinsekter, som f.eks. øyenstikkere, som jakter nettopp inne på disse områdene. Hvis disse engene bebygges eller ødelegges vil dette ikke bare ramme arter direkte knyttet til engene og kantsonene, men også mange av artene knyttet til vannet, da disse også får ødelagt endel av sitt næringsgrunnlag.

For engene er det viktig at de ikke gror igjen slik at det dannes skog. Noen partier kan med hell vokse igjen, men de større partiene bør forbli eng enten som resultat av beiting eller slått. Denne type enger vil også kunne opprettholde gode bestander av mange dagsommerfuglarter noe som igjen vil gi en økt opplevelse for brukerne av området.

Blomsterfluene (Syrphidae) er familien som best dokumenterer at Østensjøvannet med sine kantsoner og blomsterenger er nasjonalt verneverdig. Med 93 påviste arter må dette være Norgesrekord. Flere av artene er sjeldne og enkelte er bare funnet her ved Østensjøvannet. Av de mer sjeldne kan nevnes *Paragus majoranae* som ble påvist i 1996 på Oppsalskrenten. Den er kun funnet et fåtall ganger i Norge. Den mest sjeldne er *Orthonevra erythrogona* som i Norge kun er påvist her. Arten er ellers bare funnet én gang i Danmark. Av andre sjeldne arter kan nevnes *Parhelophilus versicolor* og *Temnostoma vespiforme*. Blomsterfluenes larver utvikler seg på forskjellig vis. Mange av artene har larver som lever av bladlus. Disse er viktige i økosystemet, og mange er sannsynligvis knyttet til bladlus på takrør. Enkelte arter utvikler seg i mudder og puster med et langt rør de strekker opp til overflaten. Disse blir populært kalt rottehalelarver.

Atter enkelte utvikler seg i morkent tre. Viktig for samtlige av artene er at de må ha rikelig tilgang på blomster, da de voksne hyppig besøker blomster for å ta til seg nektar.

Rødlistede arter



Nylig utgav Direktoratet for Naturforvaltning reviderte rødlister der også insekter var inkludert. 29 av de påviste artene er oppført på disse rødlistene. Disse artene har forskjellige trusler. Noen trues av utbygging og annen direkte ødeleggelse av leveområdene deres. Flere arter trues grunnet intensivt skogbruk. Dette er gjerne arter som er avhengig av død ved eller forholdsvis urørt skogbunn. Et meget gammelt funn av trebukken *Monochamus urussovi* foreligger. Denne er oppført på rødlista som sannsyn-

lig utdødd fra landet (kode Ex i lista). Årsaken er ganske sikkert mangel på gamle trær, noe skogbruket må ta på si kappe. For at skogen skal beholde sine kvaliteter er det viktig at dødt og døende trevirke ikke fjernes. Skjøtsel av området må ikke innebære at død ved som f.eks. døde trær eller greiner fjernes! Det er viktig å kanalisere ferdsele i området siden presset er såpass stort. F.eks. mot Manglerud og Abildsø kan det gå litt mye på kryss og tvers. Den lille sommerfuglen alkestjertvinge er oppført med kategori sårbar. Denne trues av almesyke som slår mer og mer om seg i området dessverre. Larvene lever på blader av alm, og arten er kun funnet i Sørøst-Norge. Almesyken herjer nå bl.a. i Almedalen.

For de vannlevende artene er trusselen gjerne drenering og forurensning. Ofte kan avrenning fra jordbruket være en trussel. Men også oksygenmangel kan ha innvirkning. Hva som er hovedtrusselen for de to rødlistede øyenstikkerartene vet vi mindre om.

En utvidelse av selve naturreservatet er å anbefale. Siden området inneholder kvaliteter både kulturhistorisk og ikke minst botanisk, bør det vurderes et landskapsvernområde for hele området. Dette bør isåfall inkludere engene og deler av skogen i området. Bogerudmyra bør fredes som naturreservat.



Og for de som tenker at insekter ikke er så viktige, husk at det er det fuglene spiser og det er de som pollinerer blomstene! UTEN INSEKTENE STOPPER NATUREN»

BILDER

1 - Det er registrert hele 93 arter av blomsterfluer ved Østensjøvannet, og noen av dem er meget sjeldne.

2 - Den lille snyltevepsen *Telenomus ilione* ble fanget på slåtteenga i 1995. Dette er eneste individ av arten, og dette ble også benyttet i beskrivelsen av arten.

3 - Orange gullvinge er ikke uvanlig på engene rundt vannet. Mange glemmer at insektene, inkludert sommerfuglene, har den tunge oppgaven å pollinere blomstene våre.

4 - Sumpgresshoppe er en karakterart i alle de fuktige områdene rundt vannet.

5 - Svalestjert er nevnt i en monografi av Haakon Tveter fra 1925, men ble ikke gjenfunnet i denne undersøkelsen.

Terskel- og erosjonssikring ved Bogerudmyra

Sothøna bringer her en avskrift av informasjonstavlen som står ved broen i sydenden av vannet. Her har det vært store gravearbeider i vår, som bildet også viser. Vi siterer informasjonstavlen direkte, fordi den gir svar på det meste man kan lure på.

Anlegget gjennomføres av Norges Vassdrags- og energidirektorat (NVE) i samarbeid med Oslo kommune og Fylkesmannen i Oslo og Akershus.

Hvorfor?

Det gamle vassdragsanlegget, spuntvegg og terskel, er i forfall. Terskelen sikrer i dag stabil vannstand i naturreservatet. På sikt er det fare for omfattende utgraving (erosjon) og dermed senking av vannstanden i Bogerudmyra. Dette kan få store konsekvenser for plante- og dyrelivet i området.

Hva skjer?

Prosjektet omfatter nedramming av ny trespunt (malmfuru), erosjonssikring av strandsone, samt tilsåing og beplantning. Det vil bli opparbeidet om lag 120 lm ny turvei, slik at ferdsel gjennom området og mating av fugl skjer på et mer slitesterkt underlag. Trebroen over terskelløpene vil gi en ny tverrforbindelse over kanalen.

Framdrift:

Byggestart: 14.02.2000. Hovedprosjekt ferdig: 01.04.2000. Tilslutningsarbeider, grøntarbeider: mai, juni, juli 2000. NVE står for den praktiske gjennomføringen av prosjektet.

Kostnader:

Prosjektet er et spleiselag mellom NVE, Fylkesmannens miljøvernnavdeling ved Aksjon Vannmiljø og Oslo kommune.



Ornitologiske Verneverdier

Av Svein Dale

Norsk Ornitologisk Forening, avd. Oslo og Akershus

Sammendrag

Det er registrert mer enn 200 fuglearter i og rundt Østensjøvannet i Oslo. Av disse er 42 klassifisert som truede; dette utgjør 69% av alle truede fuglearter som finnes i Norge i dag. Årlig observeres opptil 141 ulike fuglearter. Østensjøvannet er en viktig hekkeplass for mange våtmarksfugler, og vannet har nasjonalt viktige forekomster av toppdykker, sivhøne, sothøne, hettemåke og rørsanger (>1% av norsk hekkebestand). Totalt har minst 83 arter hekket. Omtrent halvparten av de registrerte hekkefuglene hekker bare utenfor reservatets grenser. Både under vår- og høsttrekk raster mange arter i betydelige antall. Av våtmarksfugler er det registrert høye tall av stokkand (700), toppand (130), kvinand (130) og laksand (43). Vannet er mye brukt til matleting av tårnseiler (maks. 3000), sandsvale (300), låvesvale (3000) og taksvale (258). Åpne områder rundt vannet brukes mye av heipiplerke (250), gulerle (300) og linerle (250). Våtmarksvegetasjonen fungerer som overnattingsområde for bl.a. stær (maks. 6000). Kulturlandskapet er viktig rasteplass for bl.a. gråtrost (5500), bjørkefink (1500), bergirisk (160) og snøspurv (83), mens også andre frøspisere forekommer i store antall; grønnfink (500), grønnsisik (500) og pilfink (500). En stor del av de rastende trekkfuglene bruker områdene utenfor selve reservatet. Totalt sett må Østensjøvann-området karakteriseres som en meget viktig fuglelokalitet. I Oslo og Akershus har trolig bare Nordre Øyeren (Ramsar-område) klart større betydning enn Østensjøvannet, til tross for at Østensjøvann-området har et begrenset areal.

Innledning

Østensjøvannet i Oslo ble vernet som naturreservat 2.10.92. Imidlertid omfatter verneområdet bare selve vannet og våtmarkene rundt vannet. Dette betyr at mesteparten av økosystemet ved Østensjøvannet fortsatt ikke har formelt og effektivt vern. Områdene rundt vannet har også et rikt fugleliv. Uten disse områdenes buffervirkning er det også grunn til å tro at fuglelivet i selve våtmarkene vil bli fattigere. Dessuten gir kombina-

sjonen av våtmark, skog og kulturlandskap en usedvanlig rik fuglefauna. Få andre områder kan vise til lignende antall fuglearter på et så begrenset areal.

På bakgrunn av dette laget Norsk Ornitologisk Forening, avdeling Oslo og Akershus i 1995 en rapport som ga en oversikt over hvilke ornitologiske verneverdier som er knyttet til hele Østensjøvann-området. Rapporten skulle tjene som grunnlagsmateriale for Direktoratet for Naturforvaltning for deres vurderinger av hva slags verneform som burde benyttes for områdene rundt Østensjøvannet. Denne rapporten gjengis her, kun med små justeringer, for å minne om hvor verdifullt Østensjøvannet er for fugler. I ettertid har bl.a. den norske rødlisten for fugler blitt noe endret, men det har ingen betydning for områdets verneverdi. Det har også blitt gjort flere observasjoner av sjeldne arter de siste årene, men det er ikke gjort en samlet gjennomgang for å oppdatere artsliste o.l. Østensjøvannets verdi er uansett så åpenbar at noen observasjoner fra eller til gjør liten forskjell.

Forekomst av truede arter

Det er registrert minst 42 truede¹ fuglearter i Østensjøvannområdet. Dette utgjør 69% av alle truede fuglearter (unntatt utdødde arter) i Norge. Tallet må sies å være svært høyt og er antagelig like stort eller større enn tallene for de fleste andre nasjonalt verneverdige fuglelokaliteter. Tallet er høyt også i forhold til norske Ramsar-områder. De truede artene² er:

Storlom (K), Fiskeørn (V), Dobbeltbekkasin (V), Smålom (K), Hønsehauk (I), Skogdue (K), Stor-skarv (V), Kongeørn (V), Snøugle (R), Sangsvane (K), Vepsevåk (K), Hubro (V), Sædgås (V), Myrhauk (R), Nattravn (I), Snadderand (R), Vandrefalk (E), Svartspett (V), Knekkand (R), Lerkefalk (R), Gråspett (K), Stjertand (R), Trane (V), Hvitryggspett (V), Skjeand (R), Vannrikse (R), Dvergspett (K), Bergand (R), Myrrikse (R), Vendehals (I), Svartand (K), Åkerrikse (E), Fjellerke (K), Sjørørre (K), Dverglo (R), Trelerke (R), Havelle (K), Dvergsnipe (R), Kornkråke (V), Lappfiskand (R), Kvartbekkasin (R), Hortulan (V)

Området har spesiell betydning for flere av disse artene; Østensjøvannet er et av de stedene i Oslo og Akershus hvor flere av de nevnte andeartene (snadderand, knekkand, skjeand og lappfiskand) blir sett oftest.

I tillegg er det ved Østensjøvannet registrert en rekke ôrariteterô som svarthalsdykker, sivhauk, sultanhøne, dvergmåke, svarterne, hvitvingesvarterne, trostesanger, dvergfluesnapper, svartstrupe og skjeggmeis. For minst en av disse artenes vedkommende var observasjonen ved Østensjøvannet den første i Norge.

Artsmangfold

I Østensjøvann-området er det registrert over 200 fuglearter. Dette er et svært høyt tall og i Norge er det stort sett bare nasjonalt verneverdige områder som kan vise til høyere tall. I Oslo og Akershus er det trolig bare i Nordre Øyeren Naturreservat (Ramsar-område) og på Fornebu-landet med Storøykilen og Koksa Naturreservater det er registrert flere arter (begge med ca 250 registrerte arter). Imidlertid er Østensjøvann-området betydelig mindre i areal slik at tallet er relativt sett meget høyt. Årlig observeres 110-140 arter, avhengig av hvor mye området blir besøkt av ornitologer.

Antall fuglearter som hekker regelmessig ligger på omkring 50. Totalt har minst 83 arter hekket. Til å være et så lite område er antall hekkende arter høyt. Omtrent halvparten av de registrerte hekkefuglene hekker bare utenfor reservatets grenser.

I trekketidene er det ikke uvanlig å observere 60-70 arter på en dag i området. Dette er på linje med hva man kan forvente på dagsbesøk også til Nordre Øyeren og Fornebu-området.

Betydning som hekkeområde

Som hekkeområde har Østensjøvannet størst verdi på grunn av våtmarksfuglene. Det er gode bestander av mange av arter hvorav flere har en begrenset utbredelse i Norge. De viktigste hekkende våtmarksfugler er listet opp under med bestandsanslag og estimater for hvor stor del av henholdsvis Oslo og Akershus- og Norges bestand som finnes ved vannet. Enhver lokalitet som har mer enn 1% av norsk bestand må karakteriseres som svært viktig.

Art	Bestand ved ØV3	% av bestand i O&A ⁴	% av norsk bestand ⁵
Toppdykker	Ca. 10 par	10	2-4
Stokkand	10-15 par	<1	<<1
Toppand	10-15 par	20-50	<1
Sivhøne	Ca. 20 par	30-40	1-4
Sothøne	Ca. 20 par	40	1-4
Hettemåke	Ca. 2000 par	15-20	5-10
Rørsanger	Ca. 35 par	10	1-2
Sivspurv	30-40 par	1	<<1

Dette viser at Østensjøvannet er en nasjonalt viktig lokalitet for toppdykker, sivhøne, sothøne, hettemåke og rørsanger blant våtmarksfuglene. Innførte arter som kanadagås, grågås m.fl. er ikke tatt med i disse vurderingene.

En rekke andre våtmarksfugler har hekket en eller flere ganger. Dette er bl.a. knoppsvane, krikand, skjeand, vannrikse, myrrikse, dverglo, strandsnipe, enkeltbekkasin og sivsanger.

I områdene rundt Østensjøvannet hekker en rekke andre arter, og bestandstetthetene er til dels ganske høye. Dette gjelder særlig forekomstene av spurvefugler i områder med buskvegetasjon i og langs våtmarkene, i løvskogene og i blandingsskogene.

I området har også andre arter som f.eks. tårnfalk, hornugle og kattugle hekket. Dessuten hekker 3 par vintererle i bekkene som fører til/fra Østensjøvannet. Det foreligger også eldre hekkefunn av åkerrikse og hubro.

Betydning som rasteplass for trekkfugler

Områdene ved Østensjøvannet er viktige for mange forskjellige trekkfugler både under vår- og høsttrekket. Under følger en oversikt over høyeste registrerte antall av utvalgte trekkfugler. Oversikten er basert på årene 1978-82⁶ og 1991-92⁷, 1993⁸ og 1995⁹. Oversikten er derfor ikke fullstendig, men gir et godt bilde av hvor mange fugler som benytter området som rasteplass.

Art	Vår	Høst
Toppdykker	43	62
Gråhegre	25	2
Knoppsvane	7	
Sangsvane	6	4
Grågås	260	1100
Kanadagås	280	464
Hvitkinngås	2	127
Brunnakke	4	62
Krikkand	21	43
Stokkand	327	700
Skjeand	2	6
Toppand	130	52
Taffeland	6	6
Kvinand	36	130
Laksand	28	43
Vipe	75	
Heilo		39
Brushane	13	4
Enkeltbekkasin	31	8
Dobbeltbekkasin	5	
Storspove	15	2
Gluttsnipe	6	1
Skogsnipe	3	
Grønnstilk	6	
Strandsnipe	17	6
Makrellterne	65	
Bydue	75	182
Skogdue	17	
Ringdue	185	400
Tårnseiler	200	3000
Sanglerke	60	5
Sandsvale	50	300
Låvesvale	150	3000

Art	Vår	Høst
Taksvale	200	258
Heipiplerke	250	25
Gulerle	300	24
Linerle	250	164
Sidensvans	100	80
Rødstrupe	70	28
Blåstrupe	2	12
Buskskvett	4	35
Gråtrost	56	5500
Måltrost	52	20
Rødvingetrost	70	150
Løvsanger	100	95
Skjeggmeis	8	3
Skjære	145	70
Nøttekråke		15
Kaie	400	78
Kornkråke	12	
Kråke	2000	55
Stær	1000	6000
Pilfink		500
Bjørkefink	1500	1000
Grønnfink	40	500
Stillits	40	25
Grønnsisik	12	500
Tornirisk	30	3
Bergirisk	160	1
Gråsisik	22	100
Snøspurv	83	

Denne oversikten viser at en rekke fuglearter forekommer i svært store antall ved Østensjøvannet. Selve vannet er viktig for trekkende våtmarksfugler, særlig ender. Vadefuglene benytter særlig sumpvegetasjonen langs vannet. Tårnseilere og svaler søker ofte næring over vannflaten, og under kjølige perioder i trekktiden om våren kan konsentrasjonene av seilere og svaler være svært store og da har vannet avgjørende betydning for disse artene.

Områdene utenfor reservatet har spesielt stor betydning for trekkende duer, piplerker, erler, troster, kråkefugler, stær og finker. Jordbruksområdene benyttes mye av duer, troster, kråke, kaie, bokfink og bjørkefink. Andre åpne områder (f.eks. enger) er viktige for rastende piplerker,

erler og stær. Skogområdene har stor betydning for ulike trostefugler, sangere, meiser og finkefugler (bl.a. grønnsisik og gråsisik).

Dette betyr at en stor andel av rastende fugler i Østensjøvann-området benytter områdene utenfor reservatet. Kombinasjonen av ulike biotoper som åker, eng, buskvegetasjon og forskjellige skogtyper er trolig en viktig årsak til at så mange fugler benytter områdene. De ulike vegetasjonstypene dekker fuglenes behov for næring og skjul. Det er derfor viktig å ta vare på tilstrekkelige arealer av alle biotoper som finnes rundt vannet dersom man ønsker å bevare området betydning som fuglelokalitet.

Referanser

Anonym. 1994. Antall observerte fuglearter ved Østensjøvannet har passert 200. Sothøna, 5: 7.

Bredesen, B. 1982. Østensjøvannet våren 1982. ToppdykkerÆn, 5: 91-92.

Bredesen, B. 1983. Østensjøvannet høsten 1982. Toppdykkern, 6: 53-54.

Eie, K. 1993. Fuglerapport for Østensjøvannet for 1991 og 1992. Rapport fra NOF avd. Oslo og Akershus og Østensjøvannets Venner.

Eie, K. 1994. Fuglelivet ved Østensjøvannet 1993. Toppdykkern, 17: 40-48.

Gjershaug, J.O., Thingstad, P.G., Eldøy, S. & Byrkjeland, S. (red). 1994. Norsk fugleatlas. Norsk Ornitologisk Forening, Klæbu.

Hansen, O.B. 1978. Vårrapport for Østensjø. Toppdykkern, 1: 30-32.

Hansen, O.B. 1979a. Høstrapport for Østensjø. ToppdykkerÆn, 2: 25-28.

Hansen, O.B. 1979b. Vårrapport for Østensjø. Toppdykkern, 2: 110-113.

Hansen, O.B. 1980. Vårrapport for Østensjø. Toppdykkern, 3: 77-79.

Hansen, O.B. 1981a. Høstrapport for Østensjø. Toppdykkern, 4: 32.

Hansen, O.B. 1981b. Østensjøvannet. Toppdykkern, 4: 78-79.

Hansen, O.B. 1982. Østensjø - høstrapport. Toppdykkern, 5: 67.

Olsen, O. 1982. Hekkende våtmarksfugl i Oslo og Akershus. Toppdykkern, 5: 5-34.

Størkersen, Ø.R. 1992. Truete arter i Norge. DN-rapport, 1992-6.

Timdal, E., Hansen, O.B., Dahl, H.-J. & Solberg, J. 1979. Østensjøvannets fugleliv. Side 18-31 i Østensjøvannet. Red: B. Berntsen. Østlandske Naturvernforenings småskrifter nr. 10.

Timdal, E. 1980. Høstrapport for Østensjø. ToppdykkerÆn, 3: 34-36.

Artsliste for Østensjøvannet

Listen var mer eller mindre komplett pr 1995. Senere har flere andre arter blitt observert, f.eks. sabinemåke, lomvi, isfugl m.fl. Artsantallet ligger dermed på omkring 206 i 1999.

Smålom	Kvinand
Storlom	Lappfiskand
Dvergdykker	Siland
Toppdykker	Laksand
Horndykker	Vepsevåk
Svarthalsdykker	Sivhauk
Storskarv	Myrhauk
Gråhegre	Hønehauk
Knoppsvane	Spurvehauk
Sangsvane	Musvåk
Stripegås	Fjellvåk
Sædgås	Kongeørn
Kortnebbgås	Fiskeørn
Tundragås	Tårnfalk
Grågås	Dvergfalk
Snøgås	Lerkefalk
Kanadagås	Vandrefalk
Hvitkinngås	Jaktfalk
Ringgås	Orrfugl
Gravand	Fasan
Brunnakke	Vannrikse
Snadderand	Myrrikse
Krikkand	Åkerrikse
Stokkand	Sivhøne
Stjertand	Sultanhøne
Knekkand	Sothøne
Skjeand	Trane
Taffeland	Tjeld
Toppand	Dverglo
Bergand	Sandlo
Havelle	Heilo
Svartand	Vipe
Sjørre	Dvergsnipe

Presserunden

Sothønas redaktør har kommet over et par bemerkelsesverdige avisskriverier siden siste utgave av medlemsbladet. Faksimile og kort kommentar følger nedenfor. Send gjerne interessante eller morsomme utklipp som omhandler vannet til Sothøna v/ foreningens postboks. Husk å inkludere toppen av siden, så vi vet hvilken avis (eller blad) og dato.

Østensjøvannet: Pytt eller dam?

Fredag, 12. november 1999 kunne vi lese i Aftenposten om nye funn av insekter ved Østensjøvannet. Hyggelig at vannet vårt får litt PR nå og da, men det må innrømmes at jeg ble noe fornærmet på vannets vegne når journalisten kalte det først en dam, og senere «pytten». Enhver som har fløyet over Oslo Øst kan se at vannet vårt er noe større enn både en pytt og en dam.

Journalisten har også bommet noe på antall nye arter funnet i forbindelse med undersøkelsen. Du kan lese mer om dette ellers i bladet i artikkelen «Insektene ved Østensjøvannet» av Lars Ove Hansen



Ubåt på Østensjøvannet (1.4.2000)

1. april i år kunne leserne av Bydelsavisen lese om et nytt spennende tilbud ved Østensjøvannet.

Ubåtturer skulle være siste nytt - med smilende samarbeid fra Østensjøvannets Venner! Da skjønner nok leserne våre at dette var en klar aprilspøk. Sothønas redaksjon kontaktet avisen og fikk høre at de hadde sørget for å ikke nevne at vannet er bare 3 meter dypt på det dypeste! Avisen kunne videre fortelle at de allerede hadde fått noen telefoner fra folk som ville ha billetter til jomfruturen.

En artig spøk, syntes Sothønas redaktør, og bringer her en faksimile av oppslaget i Bydelsavisen.



Østensjøvannets Venner ønsker å rette en stor takk til alle bladets støtteannonsører!

 Manglerud senter Tlf. 22 26 15 46 Lambertseter senter Tlf. 22 28 04 74		INTEROPTIK Manglerud AS Optiker Harwiss Manglerud Senter, 0612 Oslo, tlf. 22 26 20 39	
Kampen Antirustsenter SKEDSMOGT. 24-0655 OSLO Tectyl MOT RUST Autorisert Tectyl Verksted 22 67 64 53 22 67 63 12		Trenger du nytt telefonutstyr? Kontakt oss, tlf. 22 27 03 60  telekonsulenten FØRER DINE ØRØ VIDERE ODD NERLIEN a.s. Postboks 85, Oppsal, 0619 Oslo	Støtt opp om din nærbutikk <i>H. P. Kjørvik</i> % Oppsal Senter
Lambertseter KRO Langbølgen 3 (Lambertseter sentrum) 1150 Oslo, tlf. 22 28 03 22	NYLAGET FISKEPUDDING og HJEMMELAGDE KOLJEKAKER hver dag man.-fre. 10.00-16.00 Stengt lørdag Storm B. Johnsen • Fisk og vilt Lambertseter kjøpesentrum - Tlf. 22 28 82 42 	TETTE AVLØP? RING 23 16 50 00 Døgnvakt HØYTRYKKS KJEMPEN • Høytrykksteking • TV-inspeksjon • Graving og rehabilitering av vann- og avløpsrør TT-TEKNIKK A-S - en miljøbedrift Ryensvingen 13, Postboks 133 Manglerud, 0612 Oslo	
Ryen Trafikksenter  Enebakk-veien 135, 0680 Oslo Tlf. 22 19 17 26 Fax: 22 68 14 81	<i>Krinkelkroken</i> Kaffe - Te - Gaver Manglerud Senter Tlf. 22 26 55 53		
sparebanken NOR Din nærbank i området rundt Østensjøvannet Bankkontorer: Bankkontor Oppsal Østmarkveien 2 0687 OSLO Telefon: 22 75 73 81 Telefax: 22 75 73 90 Bankkontor Manglerud Manglerud Senter 0679 OSLO Telefon: 22 75 73 61 Telefax: 22 75 73 70		Lambertseter blomster Lambertseter sentrum Tlf. 22 28 10 75 Fax: 22 28 10 78	Larsen & Lindberg as BIL- OG BREMSESERVICE Ryensvingen 13, 0680 Oslo Telefon 22 28 40 00
		OPPSAL UR-OPTIKK AS • UR • BRILLER • KONTAKTLINSER SYNSPRØVE UTFØRES Oppsal senter - Tlf. 22 26 50 94	
Nye Bogerud Fisk/Vilt AS Stallerudvn. 111C 0693 Oslo Tlf. 22 74 71 10	OPPSAL Blomsterforretning SVEIN CHRISTOFFERSEN ALT INNEN BINDERI Haakon Tveters vei 98, 0686 Oslo Tlf. 22 26 41 94 - Fax: 22 26 42 64	Data Dekor as på Ryen Enebakkv. 129 Tlf.: 22 57 07 63 - E-mail: firmapost@datadekor.no	
Esso RYEN PRØV VÅR NYE VASKEMASKIN! TELEFON: 22 67 75 15		LAMBERTSETER APOTEK Langbølgen 1 1150 Oslo Tlf. 22 28 22 75 Velkommen til Lambertseter apotek Vi har åpent alle dager fra kl. 09 00-17 00 Lørdag kl. 09 00-14 00	

Aktivitetsplan Vår/Sommer 2000

onsdag 7. juni - 18.00 ... Guidet rusletur langs Bølerbekken

Vi snakker om natur og historie mens vi rusler langs Bølerbekken opp til Bøler gård. På tunet til Bøler gård får vi informasjon om gårdens historie. Fremmøte på parkeringsplassen ved Østensjøveien. Turledere: Amund og Finn.

fredag 16. juni - 22.00-03.00 ... Flaggermustur

Norsk Zoologisk Forening inviterer til flaggermustur. Kjell Magne Olsen er turleder. Fremmøte ved broen i sydenden av vannet. Det står dere helt fritt til å forlate vandringen før 03.00.

søndag 18. juni - 12.00-14.00 ... Stand og fuglevandring

12.00-14.00 ØVV og Oslo Elveforum har stand ved vannet. *Oslo Elveforum* presenterer seg ved Østensjøvannet ved oppslagstavla foran Langerudgarasjene nær sydenden av vannet. Her kan du få se planene om å åpne alle Oslos syd elver. Representanter for Oslo Elveforum vil være tilstede.

Kl. 1300 Fugletittetur langs Østensjøvannet. Fremmøte ved broen i sydenden av vannet. Turledere: Audun og Finn.

søndag 27. august - 13.00-16.00 ... Østensjødagen

Den tradisjonelle Østensjødagen holdes i år på NORDRE Østensjø gård. Det blir aktiviteter, stands, omvisninger med mer. Arrangement etter gammelt mønster. Vel møtt alle sammen!



FLISLEGGER RØRLEGGER

Fornøyd med ditt gamle bad?
Ikke det? Kontakt oss da vel ...

Vår spesialitet: Full modernisering av bad og kjøkken. **20 år i bransjen**

Butikkutstilling og utsalg av:
Baderomsinnredninger, sanitærutstyr,
rørdele og fliser. Pensjonistrabatt!

Håndverksservice:
Snekker. Flislegger
Elektriker. Rørlegger.

DØGNVAKT
907 68 984



Bademiljø-Experten a.s
Aut. rørleggermester Freddy Botner

Butikk og kontor:
(Bryn)

Tlf.: 22 97 42 97

Østensjøvn. 16
0661 Oslo

Fax: 22 97 00 66

bademiljø



Høstutgaven 1999 uteble

På grunn av overføring av produksjonen av Sothøna tilbake til foreningen, ble det ikke mulig å få ut bladet i fjor høst. I tillegg til selve overføringen av ansvaret, ble det også nødvendig med overføring av filer og grafikk (og oppgradering av programvare), som alt sammen krevde sitt av meg og datamaskinen min.

Jeg håper at mengden av forskjellig stoff og mitt forsøk på å gi enda bedre bilder i denne utgaven av Sothøna gjør opp for bladet dere ikke fikk i fjor.

Hilsen fra

Marianne



GARTNERI OG BLOMSTERFORRETNING

BØLER GÅRD - 0690 OSLO

Manglerud Apotek

Mandag-Fredag 09.00-18.00
Lørdag 09.00-15.00

MANGLERUD SENTER - Tlf. 22 76 27 80



Bratlikollen
Blomster

SANDSTUVEIEN 49 B, 1184 OSLO
TELEFON 22 28 69 58



Selskapsmat
Tlf. 22 67 64 90

Ingus biloppretting

Bildskadesenteret på Ryen



Ryensvingen 2-4
Tlf 22673710

0680 Oslo
Fax. 22678446



MATHUSET

Jacobs
PÅ HOLTET

TLF. 22 28 58 58
FAX 22 28 58 68



EKEBERGVN. 145, 1178 OSLO

Besøk distriktets oase!

Ett av Norges største hagesentre...
-en naturopplevelse for store og små!



- GODE TILBUD
- BEST KVALITET
- STØRST UTVALG

KOTENGs HAGESENTER

Gen. Ruges vei 107 - Tlf. 22 74 91 00

Abildsø gård - et kongebesøk verdt.

Ikke bare én, men to konger, la 11.april veien hit for å delta i den offisielle åpningen av Vannakademiet på Abildsø gård. Det var H.M. Kong Harald og H.M. Kong Abdullah av Jordan som ved sitt nærvær markerte hvilken betydning virksomheten her har.



På tunet sto to skoleklasser fra Abildsø med norske og jordanske flagg og tok i mot det kongelige følget sammen med styre og ledelse i CESAR og Vannakademiet. Etter en kort uten-dørs seremoni der den offisielle åpningen ble markert, fikk kongene en presentasjon av



Abildsø gård og en orientering om hva CESAR/Vannakademiet står for. Abildsø gård er nå et senter der kompetanse knyttet til vannressurser, og fordeling av disse, er tilgjengelig for konflikt-områder over hele verden. Midtøsten bør således være et høyst aktuelt område. Etter orienteringen ble det for gjestene demonstrert et mobilt vannlaboratorium, som kan utplasseres for konstant vannanalyse og -overvåking hvor som helst i verden.

Stiftelsen CESAR har gjennomført et meget betydelig restaureringsarbeid på gårdsbygningene, og har lyktes i å gjenskape mye av det herskapelige preg Abildsø gård hadde i tidligere

tider. Virksomhetens engasjement i vann- og vannkvalitets spørsmål bidrar også til at deres nærvær her er særlig velkomment. En utfordring nå vil kunne være å få en permanent tilkobling av vann fra Østensjøvannet til Vannakademiets laboratorium, og således få en konstant overvåking av vannkvaliteten. Det er allerede velvillig signalisert at dette vil kunne være mulig, men det må da skaffes midler til veie for å få en vannledning opp til senteret.



Det blir satt opp en plakett som markerer dagen. Her signerer Kong Abdullah, flankert av Kong Harald og fylkesmann Edvard Grimstad.

Østensjøvannets Venner ser frem til et fortsatt godt og spennende samarbeid med CESAR/Vannakademiet, og gratulerer med et vellykket åpningsarrangement!

Amund Kveim

Østensjøvannet

Dikt og tegninger av Synøve Gigernes

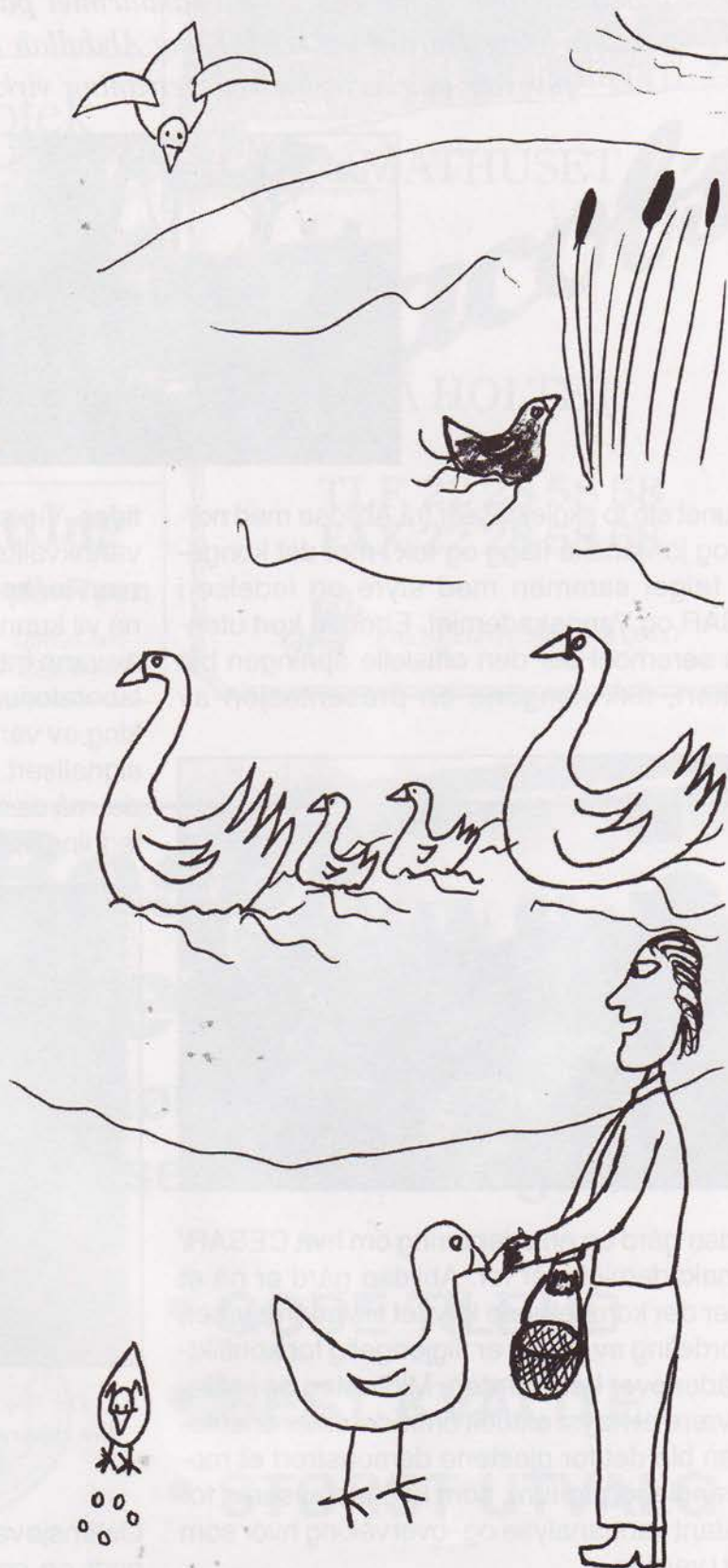
Å være ved Østensjøvannet
er så hyggelig
Fugler glede kan danne
da de tripper forbi
ute i vannet de svømmer
og noen tigger av handa
Hyggeligere kan det ikke bli

Det kommer trippende en stokkand
Den fine farger har
Den hopper uti vann
Og bortover vannet det bar.
Den er flink til å svømme
inn i sivet den kommer
der den sitt rede har.

Der er det så fine svaner
med sin lange hals.
De svømmer i lange baner
i sin svanevals
Voksende kommer forran og bak
mens unger kommer i midten
de er i flertals.

Vi med brødsmuler mater de
Da kommer gåsa bort.
Den spiser det vi har å gi
Det går ganske fort.
De er ganske tamme
og spiser av handa vår
Det er ganske godt gjort.

De små fuglene i lufta fly
de lander også litt
De spiser smulene som vi byr
De er sultende blitt.
Dua jager de minste
den vil spise i fred
den mener det er sitt.



Tusen takk til Synøve Gigernes for dette artige innslaget.

*Alt fra
hurtigtrykk til design og
profiltrykksaker!*



Nordberg Trykk

*- en fargerik medspiller
gjennom 15 år*

*Ta kontakt med oss
på telefon 22 76 98 10 eller møt opp i
våre lokaler i Ryensvingen 11*

Innhold

Leder	3
Isfugl ved Østensjøvannet på World Birdwatch Day (3.10.1999)	4
Kjellaug og Reidar Simonsen	5
Kulturlandskapet og kulturminner rundt Østensjøvannet	6
Manglerud Skole En god venn av Østensjøvannet!	7
Takk for meg!	9
Verdensproblemer og millionsatsing på Abildsø gård	10
Minnadagen 2000	11
Plantelivet i perspektiv	12
Fugler observert ved Østensjøvannet i Oslo 1998.	14
Nye undersøkelsesrapporter	18
Den Norske Eterfabrikk jubilerer	21
Insektene ved Østensjøvannet	22
Terskel- og erosjonssikring ved Bogerudmyra	25
Ornitologiske Verneverdier	26
Presserunden	30
Aktivitetsplan Vår/Sommer 2000	33
Høstutgaven 1999 uteble	33
Abildsø gård - et kongebesøk verdt.	35
Østensjøvannet	36
Nå også på internett!	39
Goliaboka	39
Gamle bilder???	39
Jørn og Finn lager bok:	39

SPESIALISTER (OG BILLIGST I LANDET) PÅ
KIKKERTER, FUGLEPLAKATER, NATURHÅNDBØKER,
CD-ROM OM NATUR(SPESIelt FUGLER),
CD- MED FUGLESANG,
LYSBILDEFREMVISERE OSV.

NORSK NATURBOKHANDEL

www.norsk-naturbokhandel.no

E-post: naturbok@online.no

Ordretelefon: 38 39 35 75 - man-lør 09-18

Faks: 38 39 72 52

Butikken holder lave priser, og er en postordrebutikk som
kan levere en del av produktene sine spesielt billig til skoleverket.

Goliaboka

Goliaboka heter jubileumsboka til Golia Vel, som feiret 75 årsjubileum sist høst. Lokalbefolkninga foretrekker navnet Golia, men de fleste kjenner helst stedet som Godlia, en stasjon på Østensjøbanen. Golvingene er stolte av bygda si og boka tar for seg lokalsamfunnet Golia i fortid, nåtid og litt om framtida. Den dekker områder som historikk, byggeskikk, foreningsliv, skoler og barnehager. De som har eller har hatt tilknytning til Golia skulle finne mye av interesse her, både i tekst og i billedstoffet. Goliaboka kan kjøpes i Deichmanske bibliotek på Oppsal, hos Oppsal Bok & Papir og hos Godlia Mat.

Nå også på internett!

Østensjøvannets Venner har opprettet en foreløpig hjemmeside på

<http://www.geocities.com/sothona>

Der blir det masse informasjon å finne, inkludert ajourført aktivitetsplan, fyldigere informasjon om de mange aspektene ved vannet, fugletellinger og lenker til andre steder på internett som kan være av interesse for våre medlemmer. Vi ønsker dere alle velkommen til sidene!

I tillegg har vi også egen e-postadresse hvor man kan skrive til Sothonas redaksjon. Er det ting Marianne ikke kan svare direkte på, vil hun videresende e-brevene til rette vedkommende.

sothona@yahoo.no

Selvsagt finnes vi også i «analog» versjon. Vi synes det er kjempehyggelig å få brev i postboksen også!

Gamle bilder???

Foreningen er på stadig jakt etter gamle bilder fra området. Om du har noen gamle bilder som du kan låne oss slik at vi kan få kopiert dem, ville vi sette stor pris på nettopp å få låne dem.

Hvis dere ikke ønsker å sende bildene gjennom posten, kan vi hente og bringe.

Jørn og Finn lager bok:

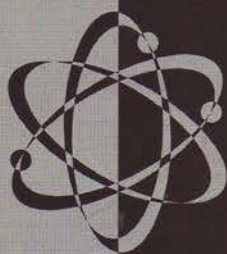
Naturfotograf Jørn Areklett Omre og tidligere leder av foreningen, Finn A. Gulbrandsen, arbeider med en bok om Østensjøområdet. Boka vil være den første som tar for seg alle verneverdier i og ved vannet med tekst av Finn og praktfulle fotografier av Jørn. Ta en titt på forsiden av bladet, så ser du kvaliteten av bildene i boka. Jørn er en av landets beste naturfotografer med en utsøkt evne til å ta kvalitetsbilder. Finn har bidratt med en rekke artikler i medlemsbladet og i pressen. Boka vil omfatte dyrelivet, plantelivet, historien om vannspeilet og historien til de viktigste gårdene rundt vannet. Litt om foreningen kan vi vel også vente oss.

Dette blir årets gavebok for alle i Østensjøbyen. Deler av overskuddet går til Østensjøvannets Venner.

Boka om Østensjøområdet «Østensjøvannet - Naturreseptet i Oslo»

Dere har kanskje lagt merke til at «Østensjøbilen» blir skrevet *Omalium muensteri* i insektartikkelen. Det er nå bragt på det rene at ØVV har skrevet navnet feil fordi vi baserte oss på feil kilde. Så vår «*Amalium münsteri*» blir heretter å se som *Omalium muensteri*.

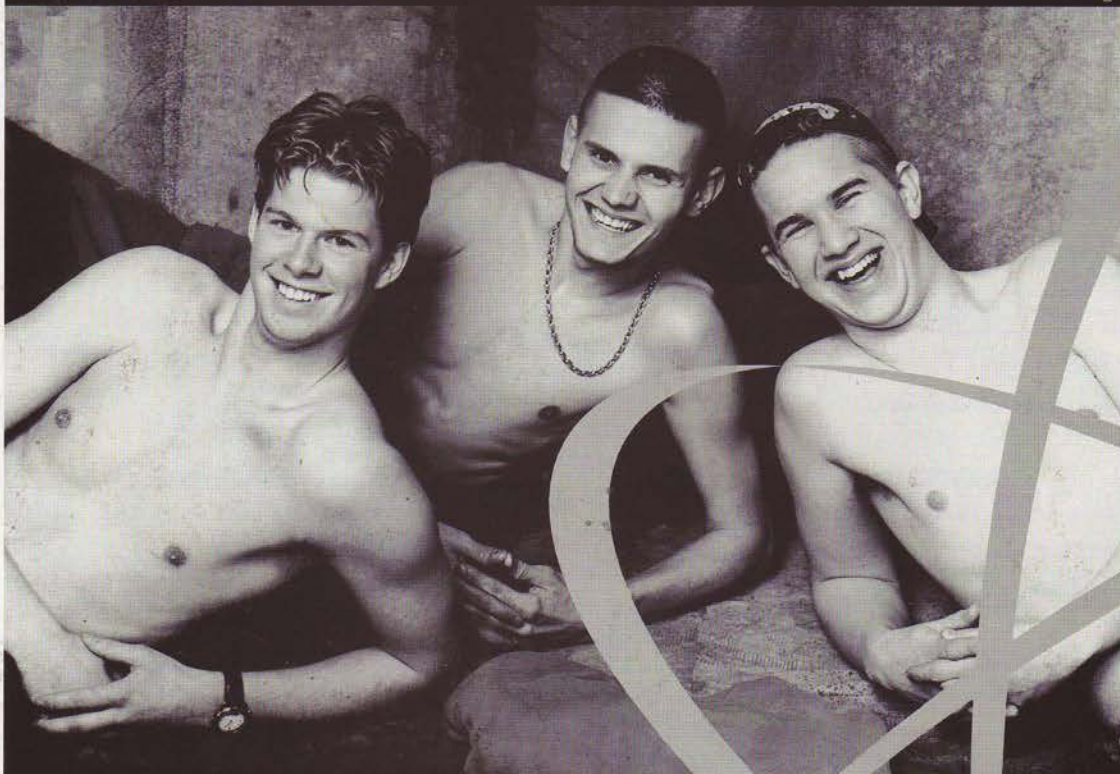
Returadresse: ØVV, Pb. 77 - Oppsal, 0619, Oslo



ABILDSØ
elektriske

En sterk forbindelse...

• Design: Bergsjøen, Melbye & Rosenbaum as • Foto: Morten Krogstad



Lærlingene ved Abildsø elektriske 1998

- | | |
|--------------|-----------------|
| Sterkstrøm • | Lyd/bilde • |
| Svakstrøm • | El-takst • |
| Tele • | Prosjektering • |
| Data • | Alarm • |
| Brann • | |

<http://www.abildsoelektriske.no>

Smedbergveien 5 Tlf. 22 28 70 36